

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

KARITA KOPONEN

Kartoitus perheyriyksistä Pohjois-Satakunnassa ja niiden taloudellisesta vaikuttavuudesta

KANSAINVÄLISEN KAUPAN KOULUTUSOHJELMA
2021

Tekijä Koponen, Karita	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Toukokuu 2021
	Sivumäärä 42 sivua	Julkaisun kieli Suomi
Julkaisun nimi Kartoitus perheyryksistä Pohjois-Satakunnassa ja niiden taloudellisesta vaikuttavuudesta		
Tutkinto-ohjelma Kansainvälisen kaupan koulutusohjelma		
Tiivistelmä Opinnäytetyö on tutkimus Pohjois-Satakunnan, Merikarvian ja Noormarkun alueen perheyryksistä ja niiden taloudellisesta vaikuttavuudesta. Tutkimuksen tarkoituksena oli löytää perheyryksiä Pohjois-Satakunnan, Merikarvian ja Noormarkun seutukunnista. Tarkoituksena oli myös selvittää perheyrysten vaikuttavuutta Satakunnan elinkeinoelämään. Tutkimuksessa etsittiin perheyryksiä Pohjois-Satakunnan seutukunnista internetistä. Kuntien omilta sivuilta löytyi paljon yrityksiä. Niiden joukossa oli perheyryksiä. Löydetyistä perheyryksistä kerättiin yhteystiedot ja ne koottiin listaan. Lista perheyryksistä yhteystietoineen annettiin Perheyrysverkosto Ry:lle käyttöön. Osalla perheyryksistä oli hyvät kotisivut ja niistä usein löytyi tieto, että yritys oli perheyryty. Toisilla yrityksillä oli huonot sivut tai ei ollenkaan kotisivuja, joten varmistusta perheyrytykseksi ei löytynyt. Tämä vaikutti myös määrään perheyryksistä, joita kunnista löytyi. Tutkimuksen mukaan perheyrytykset selviävät hyvin erilaisista kriisitilanteista. Tähän vaikuttaa osaksi, että pienillä kunnilla yritysten omistajilla on muutamia yrityksiä saman aikaisesti. Pienillä kunnilla ja maaseudulla perheyrytyksillä on myös pitkä historia, ja ne osaavat toimia kriisitilanteen tullessa, koska ovat kokeneet kriisejä. Yrityksillä on myös parempi mahdollisuus muokata tai aloittaa uuden tuotteen tai palvelun tuottaminen yrityksen alueen tarpeisiin.		
Perheyrytiö, yritys, talous, kansantalous, kuntatalous		

Author(s) Koponen, Karita	Type of Publication Bachelor's thesis	Date May 2021
	Number of pages 42	Language of publication: Finnish
Title of publication Survey of family businesses in Northern Satakunta and their financial impact		
Degree programme International trade		
Abstract This Thesis is study of Northern Satakunta, Merikarvia and Noormarkku districts family businesses and their financial impact. Purpose of this study was to find family businesses from Northern Satakunta, Merikarvia and Noormarkku. The objectives were to find out businesses' financial impact on business life in Satakunta. In this study family businesses in Northern Satakunta region were searched from the internet. Every municipality had a homepage which had a list about businesses in their region. From that list also were found family businesses. The found family businesses and their contact information were gathered into a list. The list with the found contact information were given to Perheyritysverkosto Ry. Some of the family businesses had good homepages and had the information of them being a family business. Most of the businesses found on the municipality business list had not very good homepages or did not had them at all. In that case there were not a way to verify businesses being family businesses. This influenced on the amount of family businesses that were found in the municipalities. Results of this study suggest that family businesses can cope in difficult situations. In small municipalities and in the countryside business owners have one or two businesses at the same time. This helps when the other business is not doing so well. Small municipalities and countryside businesses also have long history and knowledge how to act in difficult situations. These businesses have better opportunity to modify old or create new product or service to meet its region's demands.		
family firm, company, economy, national economy, local government finance		

SISÄL LYS

1 JOHDANTO	5
2 ONGELMANASETTELU JA KÄSITTEELLINEN VIITEKEHYS	6
2.1 Tutkimusongelma ja tutkimuksen tavoitteet	6
2.2 Tutkimuksen käsitteellinen viitekehys	7
3 SATAKUNNAN PERHEYRITYSVERKOSTO RY	9
4 POHJOIS-SATAKUNNAN SEUTUKUNTA, MERIKARVIA JA NOORMARKKU	10
4.1 Pohjois-Satakunnan seutukunta.....	10
4.2 Merikarvia ja Noormarkku	13
5 SATAKUNNAN TALOUS JA PERHEYRITYKSET	15
5.1 Kansantalous	15
5.2 Kansantalouden mittaaminen	17
5.3 Satakunnan talous.....	19
5.4 Perheyritykset ja niiden taloudellinen vaikuttavuus.....	23
5.4.1 Taloudesta ja vaikuttavuudesta	23
5.4.2 Perheyrityksistä.....	25
5.5 Korona ja perheyritys	30
6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	33
6.1 Tutkimusasetelma.....	33
6.2 Tutkimusote.....	33
6.3 Tutkimuksen perusjoukko, otanta ja aineiston keruu	34
6.4 Aineiston analysointi ja tutkimuksen validiteetti ja reliabiliteetti	35
7 TUTKIMUSTULOKSET	36
8 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET.....	38
9 TOIMINTASUOSITUKSET	40
10 LOPPUSANAT.....	42

LÄHTEET

LIITTEET

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö on tutkimus Pohjois-Satakunnan, Merikarvian ja Noormarkun alueen perheyrityksistä ja niiden taloudellisesta vaikuttavuudesta. Tutkimus tehdään Satakunnan perheyritysverkosto Ry:lle. Satakunnan perheyritysverkosto haluaa tietoa Pohjois-Satakunnan perheyrityksistä. Opinnäytetyössä kartoitetaan uusia perheyrityksiä, mikä saattaa tuoda Satakunnan Perheyritysverkosto Ry:lle potentiaalisia uusia jäseniä.

Opinnäytetyön tarkoituksena on antaa Satakunnan Perheyritysverkosto Ry:lle tietoa perheyrityksien määrästä Pohjois-Satakunnassa, Merikarvialla ja Noormarkussa. Tarkoituksena on myös mahdollisuuksien mukaan arvioida niiden vaikuttavuutta Satakunnan elinkeinoelämään.

Luvussa kaksi esitellään tutkimusongelma, käsitteellinen viitekehys, esitellään mitä teoriassa tullaan käymään läpi sekä rajataan tutkimus. Kolmannessa luvussa esitellään Satakunnan Perheverkosto Ry. Neljännessä luvussa esitellään kyseinen alue, Pohjois-Satakunnan seutukunta, jonka perheyrityksistä on kyse. Lisäksi tutkimukseen haluttiin mukaan Merikarvia ja Noormarkku. Ne esitellään myös luvussa neljä. Luvussa viisi käydään läpi Satakunnan taloutta ja perheyrityksiä.

Luvussa kuusi käsitellään tutkimuksen toteuttamista. Siinä käydään läpi muun muassa tutkimusote, tutkimusasetelma, aineistonkeruu sekä sen analysointi. Seitsemännessä luvussa käydään läpi tutkimustulokset ja kahdeksannessa on yhteenveto ja johtopäätökset tutkimuksessa. Yhdeksännessä luvussa kerrotaan jatkotoimenpiteistä, joita tämän tutkimuksen pohjalta voitaisiin suorittaa ja viimeisessä eli kymmenennessä luvussa sanotaan loppusanat opinnäytetyölle.

2 ONGELMANASETTELU JA KÄSITTEELLINEN VIITEKEHYS

2.1 Tutkimusongelma ja tutkimuksen tavoitteet

Työn tarkoituksena on selvittää Pohjois-Satakunnan, Merikarvian ja Noormarkun alueen perheyriityksiä, niiden yhteystietoja ja vaikuttavuutta mainitun alueen talouteen. Opinnäytetyö tehdään Satakunnan Perheyritysverkosto Ry:lle. Kartoituksen tavoitteena on saada selville uusia perheyriityksiä Pohjois-Satakunnan, Merikarvian ja Noormarkun alueella.

Aihe valittiin, koska Satakunnan perheyritysverkosto haluaa tietoa Pohjois-Satakunnan perheyriityksistä. Opinnäytetyöstä hyötyy eniten Satakunnan perheyritysverkosto, sillä opinnäytetyö kartoittaa uusia perheyriityksiä ja tuo heille potentiaalisia jäseniä. Lisäksi opinnäytetyö tuo tietoisuuteen, kuinka paljon perheyriityksiä on Pohjois-Satakunnassa.

Opinnäytetyön tutkimusongelmana on selvittää kuinka paljon Pohjois-Satakunnan, Merikarvian ja Noormarkun alueella on perheyriityksiä ja mikä on niiden taloudellinen vaikuttavuus alueen elinkeinoelämään.

Tutkimusongelman pohjalta opinnäytetyölle voidaan asettaa seuraavat tavoitteet:

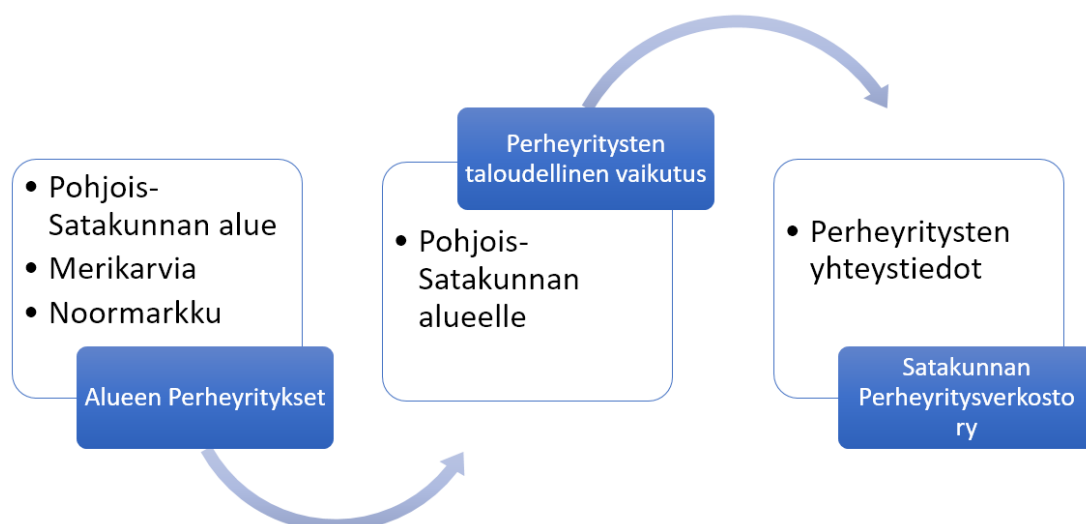
1. Selvitetään, kuinka paljon perheyriityksiä on Pohjois-Satakunnassa, Merikarvialla ja Noormarkussa?
2. Etsitään Pohjois-Satakunnasta, Merikarvialta ja Noormarkusta Satakunnan perheyritysverkostoon vielä kuulumattomia perheyriityksiä.
3. Selvitetään löydettyjen perheyritysten yhteystiedot.
4. Arvioidaan Pohjois-Satakunnan, Merikarvian ja Noormarkun alueen perheyritysten taloudellista vaikuttavuutta mainitun alueen elinkeinoelämään.

Teoriaosassa käydään läpi sitä, mikä on perheyritys ja mikä on sen määritelmä. Pohjois-Satakunnan seutukunta ja sen kunnat tullaan esittelemään lyhyesti. Esittelyyn otetaan mukaan myös Merikarvia ja Noormarkku, sillä nämä kunnat otetaan mukaan tutkimukseen. Kuntien ja kuntaliiton merkitys sekä sen tehtävät käydään läpi teoriaosassa. Kunnan talouden kulku käydään läpi sekä Satakunnan talouteen tehdään katsaus. Talouden mittaamista bruttokansantuotteen avulla käsitellään lyhyesti teoriaosassa, sillä se on toistaiseksi yleinen tapa kuvata tietyllä alueella tuotettujen tuotteiden ja palveluiden arvoa. Satakunnan Perheyritysverkosto Ry tullaan esittelemään ja kertomaan sen toiminnasta. Tutkimuksessa käsitellään myös koronan vaikuttavuutta Pohjois-Satakunnan seutukunnan yritysten talouteen.

Opinnäytetyön ulkopuolella on, millaisia perheyrityksiä toimii Pohjois-Satakunnassa tai kuinka kauan perheyritykset ovat olleet toiminnassa. Euroopan tai muun maailman taloudesta saatetaan mainita, mutta siihen ei perehdytä syvemmin. Opinnäytetyössä keskitytään Satakunnan ja Suomen taloustilanteeseen. Työssä saatavat tutkimustulokset eivät ole salaisia. Tutkija tutkii ja analysoi tulokset. Tutkimuksessa esille tuleva tieto, lista perheyrityksistä Pohjois-Satakunnan alueella, annetaan Satakunnan perheyritysverkostolle käyttöön. Lista perheyrityksistä Pohjois-Satakunnan seutukunnissa liitetään opinnäytetyöhön.

2.2 Tutkimuksen käsitteellinen viitekehys

Keskeisiä käsitteitä tutkimuksessa tulevat olemaan perheyritys ja siihen kuuluvat termit. Pohjois-Satakunta ja sen kunnat sekä Merikarvia ja Noormarkku tulevat olemaan keskeisessä asemassa, sillä nämä ovat ne kunnat, joista perheyrityksiä yritetään tavoittaa. Viitekehyksessä, kuvio 1, onkin sijoitettu nämä tärkeään asemaan (Koponen, 2017).

Kuvio 1. Tutkimuksen käsitteellinen viitekehys: Pohjois-Satakunnan perheyrietykset ja niiden taloudellinen vaikuttavuus. (Koponen, 2019.)

Tutkimuksessa ensimmäisenä etsitään perheyrietyksiä Pohjois-Satakunnasta. Näistä perheyrietyksistä tehdään lista, joka sisältää yrityksen yhteystiedot. Yhteystietoja sisältävä lista perheyrietyksistä annetaan Perheyrietysverkosto Ry:n käytettäviin, kun tutkimus on valmis. Listan tekeminen perheyrietyksistä Pohjois-Satakunnassa aloitetaan heti, kun opinnäytetyö aloitetaan. Teoria kirjoitetaan ja samalla kerätään listaa perheyrietyksistä Pohjois-Satakunnan, Merikarvian ja Noormarkun alueilta. Tehdään johtopäätökset ja opinnäytetyön kirjoitetaan loppuun.

3 SATAKUNNAN PERHEYRITYSVERKOSTO RY

Satakunnan Perheyritysverkosto Ry toimii Satakunnan alueella. Sen jäseniä ovat perheyritykset, joiden kotikunta on Satakunnassa. Yhdistys on perustettu 2013. Se on alun perin ollut Satakunnan ammattikorkeakoulun koordinoima. Toiminnassa on mukana 121 perheyritystä. Perheyritysverkostoon liittyminen on maksutonta ja siihen kutsutaan mukaan tai haetaan lomakkeella Perheyritysverkoston nettisivujen kautta. (Satakunnan Perheyritysverkosto Ry, 2020.)

Satakunnan perheyritysverkosto Ry:llä on työryhmä, joka ohjaa sen toimintaa. Tässä ryhmässä on Satakunnan alueen perheyrityksien vaikuttajia. Se kokoontuu kuusi kertaa vuodessa ja sen jäsenyys on aina kolmivuotinen. Tämän työryhmän Senior advisorit ovat hallintojohtaja Samu Pere, toimitusjohtaja Peter Ahlström ja kansanedustaja, entinen pääministeri Matti Vanhanen. (Satakunnan Perheyritysverkosto Ry, 2020.)

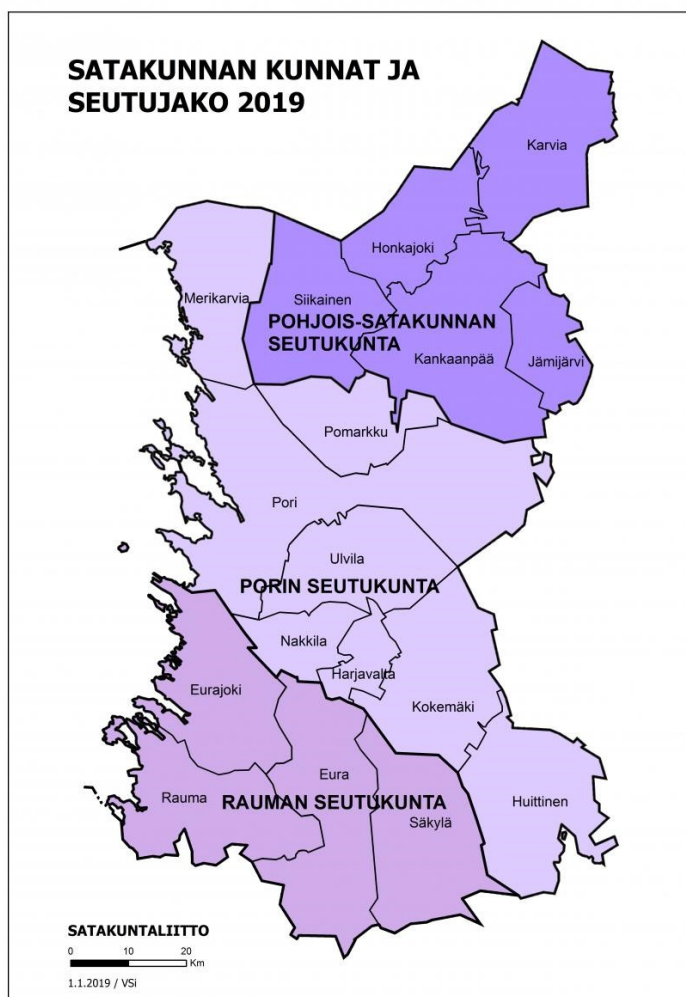
Perheyritysverkosto järjestää koulutuksia, joiden avulla käydään läpi ja etsitään ratkaisuja perheyritysten ongelmiin. Koulutusten on tarkoitus myös lisätä yritysten liiketoimintaa ja auttaa luomaan kontakteja muihin perheyrityksiin Satakunnan alueella. Muita toimintamuotoja perheyritysverkostolla ovat kehittäminen, tutkimusten suorittaminen ja verkostoituminen perheyritysten ja muiden yritysten kanssa. Satakunnan perheyritysverkoston toimintaa kehitetään koko ajan ja sen perheyritysverkostoa kasvatetaan jatkuvasti. (Satakunnan Perheyritysverkosto ry, 2020.)

Yhdistyksen tavoitteita ovat saada perheyritysten keskinäinen vuorovaikutus lisääntymään. He haluavat kasvattaa onnistunutta omistajuutta ja liiketoimintaosaamista perheyrityksissä Satakunnan alueella. Samalla he haluavat lisätä ymmärrystä perheyrittäjyydestä ja tunnistaa kuinka paljon perheyritykset vaikuttavat alueella. (Satakunnan Perheyritysverkosto Ry, 2020.)

4 POHJOIS-SATAKUNNAN SEUTUKUNTA, MERIKARVIA JA NOORMARKKU

4.1 Pohjois-Satakunnan seutukunta

Pohjois-Satakunta on osa Satakuntaliittoa. Viime vuosien aikana pienemmät kunnat ovat liittyneet isompiin kuntiin. Satakuntaan kuuluu 17 kuntaa vuonna 2019. Sen lisäksi Satakunta on jaettu kolmeen seutukuntaan. Nämä ovat Rauman seutukunta, Porin seutukunta ja Pohjois-Satakunnan seutukunta. Jaottelu näkyy kuvassa 1. Satakunnan kunnat ja seutujako 2019. Kuvasta 1 nähdään myös alueen kunnat sekä Pohjois-Satakunnan seutukunta tumman violetilla. (Satakuntaliitto, 2020.)

Kuva 1. Satakunnan kunnat ja Seutujako 2019. (Satakuntaliitto, 2020.)

Tutkimuksessa keskitytään Pohjois-Satakunnan seutukuntaan, Merikarviaan ja Noormarkkuun. Pohjois-Satakunnan seutukuntaan kuuluvat Honkajoki, Jämijärvi, Kankaanpää, Karvia ja Siikainen. Pohjois-Satakunnan seutukunta on merkitty tumman liilalla kuvassa 1 esiteltyyn karttaan Satakunnan kunnat ja seutujako 2019. Merikarvia näkyy Siikaisista vasemmalla puolella. Noormarkku sijaitsee Pomarkun alapuolella ja on osa Porin kuntaa. Seutukunnan kunnissa on pientä ja keskisuurta teollisuutta. Tuotantoaloista tärkeimmät ovat tekstiili-, nahkateollisuus, puutuotteiden tekeminen, kasvi ja maanviljely. (Satakuntaliitto, 2020.)

Honkajoki

Honkajoella asukkaita vuonna 2018 oli 1666. Tämä on 2,4 % vähemmän kuin edellisenä vuonna. (Tilastokeskus, 2020.) Honkajoella on Pesämäen moottoriurheilukeskus. Sen kuntanaapureita ovat Kankaanpää, Karvia ja Siikainen. (Honkajoen kaupunki, 2018.) Honkajoen kunnan läpi virtaa Karvianjoki ja se on tunnettu yrittäjyydestään. (Satakuntaliitto, 2020.) Siellä on paljon yrityksiä verrattuna asukaslukuun. Tietotaitoa löytyy eniten elintarvike- ja raskaskonekaupan-alalta sekä metsätaloudesta, erityisesti viljanviljely, maito- ja sikataloudesta. Investointeja on tehty yrityksiin paljon. (Honkajoen kaupunki, 2018.) Lainan määrä kunnalla oli asukasta kohti 1698,1 euroa (Tilastokeskus, 2020).

Jämijärvi

Jämijärven naapurikunta on Kankaanpää (Kiireen yläpuolella, n.d. s. 3-19). Jämijärvellä asuu 1809 asukasta. Se on 3,1 % vähemmän kuin edellisenä vuotena. (Tilastokeskus, 2020.) Jämijärvellä sijaitsee järvi, jossa kesällä veneillään ja melotaan sekä talvella hiihdetään ja pilkitään (Kiireen yläpuolella, n.d. s. 3-19). Paikkakunnalla on paljon harjuja. Sieltä löytyy kotiseutumuseo, joka kertoo elämästä Jämijärvellä 1500-luvulta tähän päivään. Paikkakunnalta löytyy myös näyttely ilmailusta eri vuosilta. Maatalous on Jämijärven suurin työllistäjä. Suurin osa yrityksistä on periytynyt seuraavalle sukupolvelle, joten yrityksillä on pitkät juuret. (Kiireen yläpuolella, n.d. s. 3-19.) Jämijärven laina asukasta kohti on 2670,5 euroa (Tilastokeskus, 2020).

Kankaanpää

Seutukunnan keskuksena toimii Kankaanpään kaupunki, joka tarjoaa laajasti palveluita Pohjois-Satakunnan seutukunnille. Kankaanpäässä toimii myös Niinisalon varuskunta ja Kuninkaanlähteen karavaanarialue. Kankaanpäättä kuvaillaan moderniksi ja omaleimaiseksi markkinapaikaksi. (Satakuntaliitto, 2020.) Vuonna 2018 Kankaanpäässä oli asukkaita 11 471. Se oli 1,0 % vähemmän kuin edellisenä vuonna. Lainaa kunnalla oli 3814,8 euroa/asukas (Tilastokeskus, 2020).

Karvia

Karvia on perustettu vuonna 1865. Se on kangasmetsäistä aluetta, josta löytyy pohjavesi ja suoalueita. Karvialta löytyy turvetuotantoa ja maataloutta, sen huomaan monista peltoaukeista ja laitumilla olevasta karjasta. Keskusta on Kirkkojärven rannassa. Sieltä asutus muuttuu taajamaksi ja kyliksi. (Karvian kaupunki, 2020.) Karvialla asuu 2390 asukasta vuonna 2019. Se on 0,5 % vähemmän kuin edellisenä vuonna. (Tilastokeskus, 2020.) Suurimmat elinkeinot ovat maatalous, palvelut ja pienteollisuus. Maatiloja löytyy noin 240 ja yrityksiä noin 189 kappaletta. Karvialla kerrotaan olevan hyvät vapaa-aikapalvelut. (Karvian kaupunki, 2020.)

Karvian kunnan taloudellisia tavoitteita on ollut vakaa talous ja käyttötalouden pyöräminen ilman lainan ottamista (Karvia kaupunki, 2020). Karvian laina on ollut 1307,9 euroa asukasta kohti (Tilastokeskus, 2020). Vuoden 2018 tilinpäätös on ollut negatiivinen, mutta kassa virta on ollut hyvä ja sillä on voitu kattaa käyttötalouden menot ilman lainan ottamista (Karvian kaupunki, 2020). Käyttötalous on kunnan yleishallinnon, sosiaali- ja terveysalan, opetus- ja kulttuuritoiminnan, sekä muiden palveluiden menoja (Tilastokeskus, 2020).

Siikainen

Siikainen on erämainen, mutta peltoinen ja järvinen kunta. Siikaisissa on luonnon läheistä elämistä ja siellä on erämaita ja keidassoita sekä 55 järveä. (Satakuntaliitto, 2020.) Kylät ovat rakentuneet järvien ympärille. Siikaisiin on nopeasti kasvanut matkailua, varsinkin perhematkailuun reittejä sekä palveluita. Siikaisten erikoisuus ovat talonpoikaistalojen lasikuistit, jotka ovat kuusikulmaisia. Tällaisen voi nähdä kuvassa 2. Nämä ovat myös yksi matkustajien näkemisen kohde. (Siikaisten kaupunki, 2018.)

Kuva 2. Talonpoikaistalon kuusikulmainen lasikuisti. (Siikaisten kaupunki, 2018.)

Vuonna 2018 pysyviä asukkaita Siikaisissa on 1458. Edellisenä vuotena asukkaita oli 1,2 % vähemmän. (Tilastokeskus, 2020) Kesäasukkaat mukaan laskettuna luku kuitenkin kaksinkertaistuu. Järvien ja jokien rannoilta löytyykin tuhatkunta kesäasuntoa. Toiset tuhatkunta asukasta löytyy kirkonkylältä. Maatalous on saanut rinnalleen kasvavan teollisen tuotannon viime aikoina ja kunnan elinkeinoelämä on moninaistunut. (Siikaisten kaupunki, 2018.) Lainaa Siikaisilla oli 1380,7 euroa asukasta kohti (Tilastokeskus, 2020).

4.2 Merikarvia ja Noormarkku

Tutkimukseen otetaan mukaan myös Merikarvia ja Noormarkku. Ne eivät kuulu Pohjois-Satakunnan seutukuntaan vaan Porin seutukuntaan. Lisäksi Noormarkku on liitetty Poriin vuonna 2010. Ne ovat mukana tutkimuksessa Perheyritysverkosto Ry:n pyynnöstä. (Satakuntaliitto, 2020.)

Vuonna 2018 asukkaita siellä oli 3115, joka on 1,3 % vähemmän kuin edellisenä vuotena (Tilastokeskus, 2018). Merikarvialla on Merikarvianjoki, jossa onnistuu perho- ja uistinkalastus. Merikarvialla on hyvät peruspalvelut ja paikallisia herkuja ovat Sannan savukala ja tyrniherkku. (Satakuntaliitto, 2021.) Merikarvialla lainaa 305,0 euroa asukasta kohti (Tilastokeskus, 2020).

Noormarkku liittyi Porin kaupunkiin vuonna 2010 (Satakuntaliitto, 2020). Noormarkussa kuitenkin yritetään pitää yllä 200 vuotista historiaa erilaisten tapahtumien avulla. Noormarkun keskustan tuntumassa sijaitsee Kotiseutuyhdistyksen ylläpitämä kotiseutumuseo Kahari, jossa esineet, valokuvat ja tarinat kertovat entisestä elämästä. (Noormarkun Kotiseutuyhdistys ry, 2021.) Noormarkussa asuu 5755 asukasta. Noormarkun ollessa oma kuntansa, noin 10 vuotta sitten, siellä oli 6156 asukasta. (Porin kaupunki, 2021.)

5 SATAKUNNAN TALOUS JA PERHEYRITYKSET

5.1 Kansantalous

Kansantalouteen vaikuttavat kotitaloudet, yritykset, rahoituslaitokset, julkinen sektori ja ulkomaat. Kiertokulussa hyödykkeet, eli tavarat, ja palvelut sekä tuotantotekijät, eli luonnonvarat, koneet, ja laitteet, rakennukset sekä työvoima, vaihtavat omistajaa. Hyödykkeen tai palvelun omistajan vaihtuminen on ostajalle meno ja myyjälle tulo. (Lindholm & Kettunen, 2016, 84–85.)

Selkeimmillään kiertokulku on, kun tavarat ja palvelut siirtyvät kotitalouden ja yrityksen välillä. Yritykset tuottavat hyödykkeitä, käyttävät työvoimaa ja tuotannontekijöitä. Tuotettujen tavaroiden ja palveluiden kuluttajia ovat kotitaloudet sekä työvoiman ja tuotantotekijöiden mahdollistajat. Tässä selkeimmässä versiossa tuotantotekijät ovat kotitalouksien kontrolloimia. (Lindholm & Kettunen, 2016, s. 8-85; Koskela & Rousu, 2010, s. 8-30.)

Kotitalouksien ja yritysten taloudellinen vuorovaikutus muodostuu reaalivirasta ja tulovirrasta. Reaalivirta koostuu tuotantotekijöistä ja hyödykkeistä, kun taas tulovirta on kotitalouksien saamia tuotannontekijätuloja, esimerkiksi palkkoja, osinkoja ja vuokratuloja. Yritykset tekevät hyödykkeitä kotitalouksille hyödyntäen kotitalouksien tuotannontekijöitä maksua vastaan. Kotitaloudet hankkivat yritysten tuottamat tavarat ja palvelut, jolloin yritys saa tulovirtaa. Tällöin on kyse talouden kokonaistuotannosta. Palveluille ja hyödykkeille määräytyy markkinoiden mukaan hinta. (Lindholm & Kettunen, 2016, s. 84-87.)

Edellisessä mainittu on kansantalouden kiertokulkua selkeimmillään, mutta suurin osa yritysten tuotannosta myydään muille yrityksille. Yritysten keskenään käymä kauppa on talouden suurin osa. Lisäksi tulovirtoja ovat rahoituslaitokset, kuten pankit, julkinen sektori ja ulkomaat. Ulkomaisten tuontihyödykkeiden ostamiseen menee osa kotitalouksien tuloista ja ulkomaille myös myydään kotimaista tuotantoa. Julkinen sektori verottaa kotitalouksien, rahoituslaitosten ja yritysten tuloja. (Lindholm & Kettunen, 2016, s. 84-87; Koskela & Rousu, 2010, 8-30.)

Yritykset maksavat muun muassa yhteisöveroa eli yrityksen tuloksesta maksama vero. Muita yrityksen maksamia veroja on rvonlisävero, joka on lisänä jokaisessa myydyssä tuotteessa sekä omistajanveroa, joka maksetaan omistajan ansiotuloista. (Osakeyhtiön verotus, 2021.) Julkiselle sektorille kertyneet rahat sijoitetaan edelleen tulonsiirtoina, joita ovat eläkkeet, lapsilisät, asumistuki ja työttömyyskorvaukset. Rahoituslaitokset vuorostaan siirtävät säästöt sijoituksiksi. Pankit saavat lisää rahaa sijoituksiin myöntämällä luottoa. (Lindholm & Kettunen, 2016, s. 84-87. Koskela & Rousu, 2010, 8-30)

Talouden kiertokulussa syntyy vuotoja ja tulonlisäyksiä. Vuotoja ovat tuontihyödykkeiden maksut kotimaisista tuloista, julkisen sektorin verot kotitalouksien ja yrityksen tuloista sekä kotitalouksien pankissa olevat säästöt. Tulonlisäyksiä taas ovat hyödykkeistä ulkomailta saadut myyntitulot, tulonsiirrot kotitalouksille ja yrityksille julkiselta sektorilta sekä investoinnit tuotantoon. (Lindholm & Kettunen, 2016, s. 84-87.)

Eduskunta ja kuntien hallinto päättävät talouspolitiikasta. Puolueiden asema eduskunnassa ja kuntien hallinnossa vaikuttaa, mitä pidetään tärkeänä. Puolueiden päätökset vaikuttavat yritysten aseman paranemiseen tai kotitalouksien kesken tasaisemmasta tulonjaosta. Talouspolitiikka vaikuttaa kuntiin asti. Talouspolitiikka merkitsee julkisen vallan päätöksiä, joiden avulla se ohjaa kansantaloutta. Tasainen hintataso, talouden kasvu ja korkea työllisyys ovat talouspolitiikan päätavoitteet. Nämä ovat työkaluja taloudellisesti vakaan ja oikeudenmukaisen yhteiskunnan rakentamisessa. Hyvin suunniteltu talouspolitiikka parantaa kansalaisten materiaalillista ja sosiaalista hyvinvointia. Inhimillisen pääoman lisääminen, vakaa yksityinen omistusoikeus ja viranomaistoiminnan luotettavuus pitävät talouden kehityksen vakaana. (Lindholm & Kettunen, 2016, s. 135-137.)

Kansantalouteen vaikuttaa myös finanssipolitiikka. Se tarkoittaa julkisen talouden tulojen ja menojen säätämistä niin, että niillä vaikutetaan kansantalouden kasvuun. Finanssipolitiikkaa on esimerkiksi kunnallisveron ja kiinteistöveron muokkaaminen, jotka aiheuttavat muutosta kuntien tuloihin. Valtion ja kunnan tekemän verotuksen päätavoitteet ovat julkisten palvelujen rahoittaminen ja kansantaloudessa karttuvien tulojen jakaminen. (Lindholm & Kettunen. 2016, s. 137-138.)

Finanssikriisit ovat nykyään toistuvia ajanjaksoja ja niitä on opeteltava käsittelemään nykyhetkessä. Finanssikriisien ratkaisemisessa tarvitaan poliittista päätöksentekoa, jotta finanssikriisistä aiheutuvat tapahtumat saadaan kuriin. (Piironen, 2012, s. 80-102.) Talouden laskukaudella finanssipolitiikalla pitäisi vaikuttaa investointeihin ja kotitalouksille maksettavien tulonsiirtojen lisäämiseen sekä verojen keventämiseen. Laskukaudella kotitalouksien kulutus jää vähäiseksi ja yritysten investoinnit vähenevät. Nousukaudella finanssipolitiikassa pyritään kiristämään verotusta ja vähentämään julkisia menoja. (Lindholm & Kettunen, 2016, s.127-138.)

5.2 Kansantalouden mittaaminen

Bruttokansantuote (BKT) on kotimaisten tuotteiden tuotannon tulos. Määrittelyssä voidaan käyttää laskentatapaa, jossa eri toimialojen bruttoarvonlisäysten summaan lisätään tuoteverot ja vähennetään tuotetukipalkkiot. Se voidaan myös laskea tavaroiden ja palveluiden summana (kulutus, pääoman bruttomuodostus, vienti poistettuna tuonti) tai tulojen summana (palkansaajakorvaukset, tuotanto- ja tuontiverot vähennettynä tukipalkkiot, bruttotoimintaylijäämä ja sekatulot, brutto). (Tilastokeskus, 2020.) BKT siis kertoo tietyllä alueella tuotettujen tavaroiden ja palveluiden arvon. Normaalisti BKT kerrotaan henkeä kohti eli kuinka paljon yksi henkilö, tietyllä alueella tuotettujen tuotteiden ja palveluiden arvo on. (Ylönen & Kuusela, 2012, s.26-28.)

BKT:lla voidaan vertailla maiden elintasoja, sillä tuottamien tavaroiden ja palveluiden arvo kertoo ihmisten rahallisesta elintasosta ja tuotantokyvystä. Elinkustannusten eroa eri maiden välillä se ei ota huomioon. On olemassa myös ostovoima korjattu BKT. Se ottaa huomioon, mitä rahalla saa eri maissa. Tällä lasku tavalla BKT tulokset ovat realistisemmin vertailtavissa. Ostovoimakorjattu BKT ei kuitenkaan ota huomioon maassa olevia elinkustannuseroja. Lisäksi BKT tai ostovoimakorjattu BKT eivät laske mukaan hyviä tai huonoja tapahtumia ympäri maailman. Sota nostaa BKT:tta, koska sotakalustoa tuotetaan. Samoin kuin ympäristökatastrofit, joiden jälkien korjaaminen nostaa BKT:tta. BKT ei myöskään ota huomioon maailman kehittymistä. (Ylönen & Kuusela, 2012, s.26-28.)

Suomessa bruttokansantuote pieneni viimeisellä neljänneksellä 2019. Se oli 0,7 % edellisen vuoden samaan ajanjaksoon verrattuna. Viimeisellä neljänneksellä vuonna 2018 BKT nousi 0,4 %. Suomen koko vuoden 2019 lukema nousi 1,0 %. Se kuitenkin kasvoi toisella ja kolmannella neljänneksellä koko maassa. (Findikaattori 2020; Tilastokeskus, 2020. Tilastokeskus, 2020.)

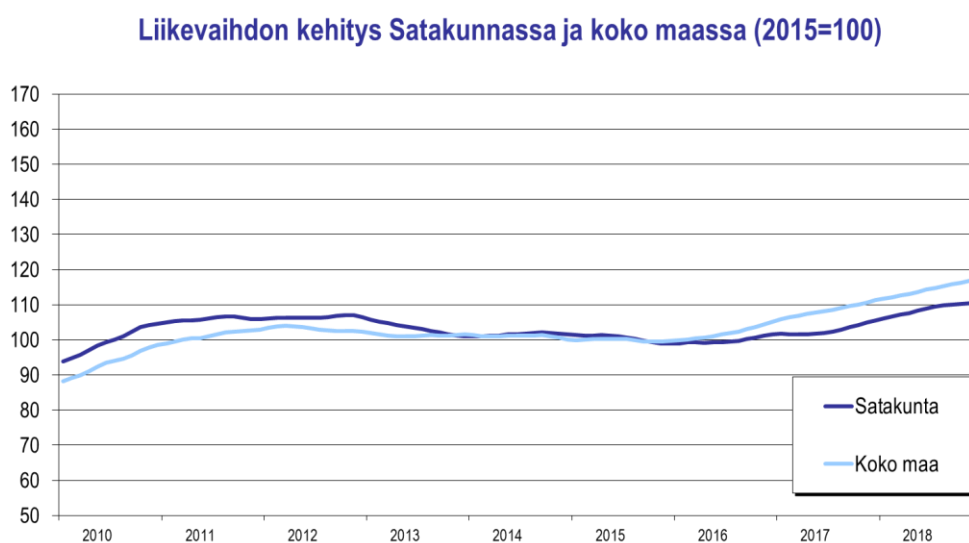
BKT nousi toisella neljänneksellä 0,7 % ensimmäiseen neljännekseen verrattuna. Toisella neljänneksellä vuonna 2018 lukema oli 0,5 %. Verrattuna vuoteen 2018 toisella vuosineljänneksellä BKT nousi 1,4 %. Vuoden 2019 kolmannella neljänneksellä BKT kasvoi 0,4 % toiseen neljännekseen verrattuna. Kolmannella neljänneksellä lukema oli vuonna 2018 1,9 %. (Findikaattori, 2020; Tilastokeskus, 2020.)

Suomen vienti kasvoi vuonna 2019 kolmannella neljänneksellä 0,5 % edelliseltä neljännekseltä ja 5,3 % verrattuna vuoteen 2018 samaan ajanjaksoon. Tuonti taas kasvoi 1,2 % edelliseltä neljännekseltä ja oli 4,2 % parempi kuin vuonna 2018. Yksityisten kulutus kasvoi kolmannella neljänneksellä 2,4 % vuodesta 2018. Investoinnit kasvoivat 2,6 % vuodesta 2018. (Findikaattori, 2020; Tilastokeskus, 2020.)

Suomessa talouskasvu oli vahvaa kolmella ensimmäisellä neljänneksellä vuonna 2019. Viimeisellä neljänneksellä kasvu melkein pysähtyi. Vuosi 2020 talouskasvu alkoi hitaasti. Työllistyminen näyttää hidastuneen myös. Talouden kasvua auttoivat kulutus ja investoinnit sekä varsinkin kolmannella neljänneksellä yksityisen kulutuksen kasvu vaikutti bruttokansantuotteen kasvuun. (Ostbaum, 2019.)

5.3 Satakunnan talous

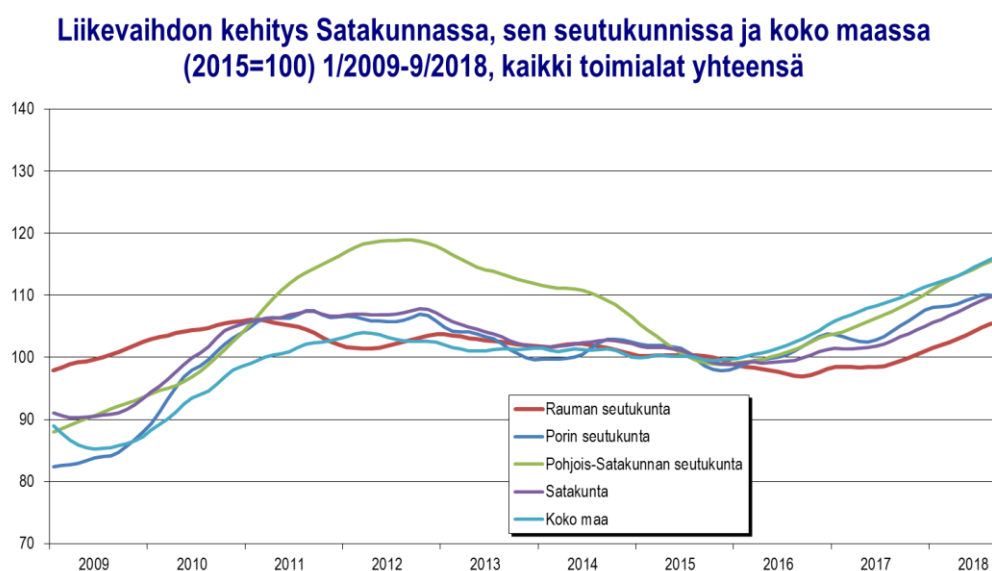
Satakunnassa talous on jatkanut nousuaan vuonna 2018, ja se on tärkeä osa Suomen taloutta. Liikevaihdon kehityksen näkee kuviosta 2. Vuoden 2016 alkaen liikevaihdon kehitys on lähtenyt nousuun niin Satakunnassa kuin koko maassa. Satakunnan liikevaihto on noussut kokonaisuudessaan hitaammin kuin koko Suomen liikevaihdon kehitys. (Satamittari mediatiedote, 2019.)

Kuvio 2. Satakunnan ja koko maan liiketalouden kehitys (Vähäsantanen, 2019).

Teollisuuden ja kaikkien alojen keskimääräinen liikevaihdon kasvun loppu puolivuodella 2018 oli 6,2 % verrattuna samaan aikaan vuonna 2017. Koko maassa samalla puolivuodella liikevaihdon nousu oli 5,5 %. Satakunnassa on teollisuutta ja pienessä maassa teollisuudella on suuri merkitys hyvinvoinnin luomiseen. Teollisuus tuottaa myös tuotteita enemmän kuin palvelualat. Satakunnan elinkeinoelämä vaikuttaa maakuntaan ja koko Suomeen vahvan teollisuuden ja viennin kautta. Teollisuuden kasvu Satakunnassa loppu puolivuodella 2018 oli 9,2 % verrattuna samaan aikaan vuonna 2017. Koko Suomen teollisuuden liiketalouden kasvu oli samalla ajalla 6,8 %. (Satamittari mediatiedote, 2019. Vähäsantanen, 2019.) Teollisuudenala koko maassa näyttäisi lähtevän laskuun. Toimialojen välillä on kuitenkin eroja. Kemianteollisuuden kasvu on pysynyt vakaana. (Ostbaum, 2019.)

Seutukunnittain liikevaihto kaikilla toimialoilla kasvoi parhaiten vuonna 2018 Pohjois-Satakunnassa. Se kasvoi tammi-maaliskuussa 13,8 % verrattu edellisen vuoden samaan ajankohtaan. Kasvu hidastui kuitenkin loppuvuonna heinä-syyskuussa. Kasvua oli 9,2 % verrattuna edelliseen vuoteen. Kuviosta 3 nähdään, että Pohjois-Satakunnan liikevaihto on noussut kuitenkin yhtä hyvin kuin koko Suomen liikevaihto. Rauman seutukunnassa liikevaihdon kasvu oli kuvion 3 mukaan alhaisinta, mutta heinä-syyskuussa liikevaihdon kasvu oli 9,9 % verrattuna edelliseen vuoteen. Muissa seutukunnissa kasvua oli vähemmän heinä-syyskuussa. (Satamittari mediatiedote, 2019. Vähäsantanen, 2019.)

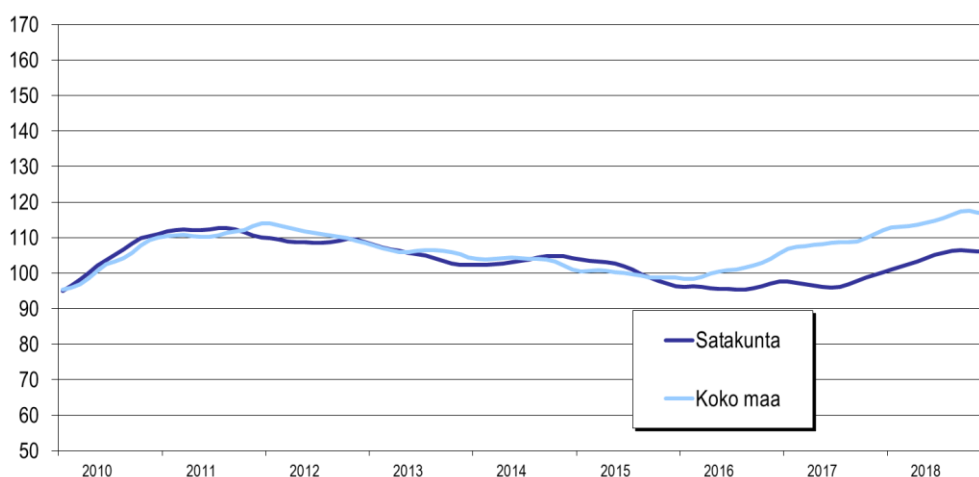
Kuvio 3. Liikevaihdon kehitys kaikilla toimialoilla Satakunnassa, seutukunnissa ja koko maassa. (Vähäsantanen, 2019.)

Satakunnassa suurin kasvu huomattiin yli 20 hengen yrityksissä. Pienemmissä yrityksissä kasvu oli hitaampaa, mutta kasvua oli. Teollisuuden liikevaihto ja vienti on noussut hyvin. Satakunnassa vienti oli hyvää metsä- ja teknologiateollisuudessa. Se oli koko maan vientiä parempi heinä-joulukuuhun 2018. Suurin osa tästä noususta on ollut metsäteollisuus, metallien jalostaminen, koneiden ja laitteiden valmistaminen. Vuonna 2018 teollisuuden liikevaihto oli satakunnassa 6,8 miljardia euroa ja vienti 4,3 miljardia euroa. Teknologia teollisuuden liikevaihto oli 3,6 miljardia euroa ja vienti oli 2,0 miljardia euroa. Toisen puolivuoden ajalta liikevaihdon kasvua oli 10,8 % ja viennin kasvua oli 8,6 % verrattuna aiempaan vuoteen. Kokonaisuudessaan teknologia

teollisuuden vienti oli 47 % koko teollisuuden viennistä Satakunnassa. (Satamittari mediatiedote, 2019. Vähäsantanen, 2019.)

Viimeisellä seuratulla neljänneksellä koko liikevaihdon nouseminen on hiipunut, kuten kuviosta 4 nähdään. Siinä nähdään Satakunnan teollisuudessa hiipumista, joka on ollut hieman tasaisempaa kuin koko Suomessa. Satakunnassa viimeisellä seuratulla neljänneksellä kasvajana on ollut automaatio- ja robotiikka. Tämän alan yrityksien liikevaihto vuonna 2018 oli 437 miljoonaa euroa. Tutkimuksessa oli mukana 52 yritystä automaatio- ja robotiikan yritystä Satakunnasta. Näiden yritysten liikevaihdon kasvu nousi 34,4 % vuonna 2018 verrattuna edelliseen vuoteen. Liikevaihdon kasvu on ollut 97,2 % vuodesta 2010 vuoteen 2018. Automaatio- ja robotiikka-alan kasvu on ollut tärkeää ja mahdollista vaikuttaa Satakunnan talouskasvuun tulevaisuudessa. Tämän alan henkilöstömäärä on myös kasvanut 6,7 % verrattuna edelliseen vuoteen ja se on vaikuttanut alan palkkojen nousemiseen. (Satamittari mediatiedote, 2019. Vähäsantanen, 2019.)

Teollisuuden liikevaihdon kehitys Satakunnassa ja koko maassa (2015=100)

Kuvio 4. Teollisuuden liikevaihdon kehitys Satakunnassa ja koko maassa (Vähäsantanen, 2019).

Meriteollisuus on myös ollut kasvussa, mutta heitellen. Satakunnan meriteollisuuteen luetaan kuuluvan noin 50 meriteollisuuden kone-, laitevalmistajaa ja telakkaa. (Satamittari mediatiedote, 2019.) Keväällä 2018 meriteollisuuden kasvu on alkanut. Esimerkiksi telakat ovat saaneet uusia tilauksia ja se on vaikuttanut positiivisesti meriteollisuuden liikevaihdon kasvuun. (Meriteollisuus, 2020.) Liikevaihdon kehitys oli toisella puolivuodella vuonna 2018 5,6 % noussut edellisen vuoden samaan ajanjaksoon verrattuna. Kolmannella neljänneksellä liikevaihdon kehitys oli hyvää, mutta viimeisellä neljänneksellä liikevaihdon kehitys laski ja oli miinuksella 19,0 % verrattuna vuoteen 2017. (Vähäsantanen, 2020.)

Satakunnassa elintarviketeollisuuden kehitys ei ole noussut juurikaan vuonna 2018. Sen liikevaihto on kuitenkin pysynyt samana heinä- joulukuun. Viimeisellä neljänneksellä elintarviketeollisuuden liikevaihto oli noussut 1,8 % verrattuna edelliseen vuoteen. Koko maassa elintarviketeollisuuden kasvu on ollut tasaista. Silti teollisuuden ja muiden alojen liikevaihdon kasvu on ollut parempaa koko maassa. (Vähäsantanen, 2019.)

Kemianteollisuuden liikevaihto on noussut, mutta tämä saattoi johtua Venatorin tuotannon aloittamisesta. Viimeisellä neljänneksellä vuonna 2018 nousua oli 2,7 % verrattuna edelliseen vuoteen. Koko maassa kemianteollisuuden liikevaihto nousi 8,3 % vuoteen 2017 verrattuna. Sen liikevaihto on ylittänyt teollisuuden alan keskitason ja jatkui vahvana. Metallituotteiden liikevaihto on laskenut kuin myös sähkö- ja elektroniikkateollisuus. Rakentamisen kehitys on ollut ailahtelevaista 2018 seuraten viimeisen neljänneksen aikakana. Kauppa- ja liike-elämä ovat pysyneet tasaisina, mutta majoitus- ja ravitsemustoiminnan liikevaihto on laskenut niin kuin luovien alojenkin kehitys. (Vähäsantanen, 2019.)

Satakunnan maksettu palkan määrä on ollut myös nousussa. Se on noussut 3,3 % heinä-joulukuussa vuonna 2018 samaan aikaan verrattuna edelliseen vuoteen. Kasvu on ollut vakaata ja se on kasvanut melkein kaikilla aloilla satakunnassa. Rakentamisenalalla hieman vähemmän kuin muilla aloilla. Palkan maksamisen määrä väheni entisestään elintarviketeollisuudessa. Viimeisellä neljänneksellä palkat olivat pudonneet vuoteen 2017 verrattuna 3,7 %. Laskun arvioidaan johtuneen

työvoimatarpeen vähenemisestä. Vuonna 2018 Suomen palkan maksun määrä oli samalla ajalla noussut 1,9 %. (Satamittari mediatiedote, 2019. Vähäsantanen, 2019.) Koko maassa palkan maksamisen määrä on ollut nousussa. Erityisesti teollisuuden aloilla, rakentamisessa ja palvelualoilla palkkojen maksaminen on ollut kasvussa. Vuonna 2019 koko suomen talouden maksettujen palkkojen määrä kasvoi loppuvuodesta 2,2 % edelliseen vuoteen verrattuna. Vuonna 2018 maksettujen palkkojen määrä nousi 5 %. Palkkojen maksaminen koko maassa on siis hieman hiipunut vuonna 2019. (Tilastokeskus, 2020.) Paras kasvuvaihe näyttää olevan ohi. Pienten ja keskisuurten yritysten liikevaihdon kasvun odotukset ovat pienentyneet. (Satamittari mediatiedote, 2019. Vähäsantanen, 2019.)

5.4 Perheytytykset ja niiden taloudellinen vaikuttavuus

5.4.1 Taloudesta ja vaikuttavuudesta

Talouden ensimmäisiä portaita ovat kotitaloudet ja yritykset. Kotitaloudet antavat työvoiman sekä saavat tulot, joilla ostetaan hyödykkeitä ja palveluita. Tarpeet aiheuttavat hyödykkeiden ja palveluiden tuottamisen. Hyödykkeiden tuotantoon vaikuttavat tuotantotekijät, joita on rajoitetusti tuotteiden ja palveluiden tuottajilla. Mukana ovat vaikuttamassa rahoituslaitokset ja pankit. Laajemmassa kaavassa mukana kansantalouksiin ovat vaikuttamassa myös toisten maiden taloudet, kun palveluita ja tuotteita ostetaan ulkomailta. (Koskela & Rousu, 2010, s. 8-30.)

Vuonna 2018 Satakunnassa aloittaneita yrityksiä oli 1146. Se oli 7,4 % koko Satakunnan yrityskannasta. Suurin aloittaneiden yritysten määrä oli Uudellamaalla 10,3 %. Lopettaneita yrityksiä satakunnassa oli 733 yritystä eli 4,3 prosenttia koko yrityskantaan nähden Satakunnassa. Suurin lopettaneiden yritysten määrä oli myös Uudellamaalla 5,5 %. (Tilastokeskus, 2020.)

Parhaat vertailuperusteet menestyvälle kunnalle ovat omavaraisuusaste, tuloveron prosentti, taseeseen kertynyt ylijäämä asukasta kohden, vuosikateprosentti ja henkilöstömenojen sekä palveluostojen osuus tuloista. Suuret kokonaistulot asukasta kohden ja suuri alle 15-vuotiaiden määrä eivät ole osoitus kunnan menestyksestä.

Jotkin vertailuperusteet ovat syitä, kun taas osa on seurauksia. Seurauksia ovat talouden tunnusluvut ja erilaiset kustannustekijät. Investoinnit, väestö- ja elinkeinorakenteet sekä muut infrakriteerit ovat syitä menestyvälle kunnalle. (Anttonen, 2011, s. 141-142.)

Kuntien tilanteen paljastavat omavaraisuusaste ja verot (Anttonen, 2011, s. 141-142). Kotitaloudet maksavat veroja pääomastaan ja erilaisista tuista, joita ne saavat (Koskela & Rousu, 2010, s. 8-30). Investointien mitoituksella ja henkilöstömenoilla on merkittävä vaikutus. Valtio ohjaa suurinta osaa kuntien kokonaistuloista, joten kokonaistulot ovat menestyvissä kunnissa pienet. Lasten suurella määrällä ei ollut merkitystä kunnan taloudelle. Sen sijaan vanhusten suuri lukumäärä on selkeä vaikutin. Suuri yritysveroa maksava yhtiö on hyödyllisempi kunnalle kuin monta pientä yritystä. Kunnan menestyksen kannalta asukasluvulla on vaikutusta, kuitenkin se ei ole ratkaiseva tekijä. Sosiaali- ja terveystoimien erot eivät vaikuttaneet kunnan menestyksen tasoon kuten ei myöskään työttömyysaste. (Anttonen, 2011, s. 141-142.)

Tuloveron prosentti on vähiten muuttuvia tekijöitä kuntien välisessä vertailussa. Kunnat yrittävät säilyttää veroprosentin kohtalaisena, joten taloudelliset erot tulevat esiin velkaantumisena. Osalla kunnista on hankaluuksia mitoittaa ja hallita investointeja hyvin. Kunnan parhaat menojen vertailutekijät ovat sosiaali- ja terveystoimen sekä henkilöstön kulut. Kunnan menestykselle ratkaisevaa onkin johtaminen, jossa näkyvät talouden huolenpito ja viisas päätöksenteko, tasapainoinen tehtävänjako päättäjien ja valmistelevien osapuolten välillä sekä kunnan parantaminen ja houkuttavuuden lisääminen. (Anttonen, 2011, s. 141-142.)

Kuntaliitto suoritti hallituksen kyselyn vuonna 2018 kuntasäästöistä. Kysely annettiin vastattavaksi kuntien ja erikoissairaanhoitopiirien talousjohtajille. Siihen vastasi 89 kuntaa ja kuntayhtymää sekä 11 sairaanhoitopiiriä. Kyselyssä ilmeni, ettei säästökiintiöt ole täyttyneet ja sairaanhoitopiirien säästöasetuksien noudattaminen jopa lisäsi kustannuksia. (Kuntaliitto [www-sivut](http://www.kuntaliitto.fi), 2020.) Kyselyssä vastaajat saivat kertoa kunnan omista vapaaehtoisista säästö- ja tasapainottamistoimistaan. Henkilöstökulut ovat kunnissa yleensä suurin menoerä ja niiden pienentäminen oli tavallisinta. Tehtäviä laitettiin yhteen samalla, kun kunnan töissä olevien

tehtävänkuvia parannettiin sekä palveluita ja tapoja toimia uudistettiin. Myös eläköitymistä hyödynnettiin. (Mehtonen, 2018.)

Monet vastaajat kertoivat tutkimuksessa, että heillä on talouden tasapainottamis- tai tuottavuusohjelma käynnissä. Tämä oli selvä merkki kuntien yrittämisestä tasapainottaa talouttaan. Lisäksi keinoja tasapainottamiseen kunnat kertoivat olevan kuntayhteistyön lisäämisen, tilankäytön parantaminen ja tukipalveluiden tehostaminen. Talouden tasapainottamisen toimet olivat tuottavuuden parantamista tai toiminnan päivittämistä nykypäivään sopivaksi. Osa talouden tasapainottamistoimista vaikuttavat palveluiden laatuun ja työntekijöiden jaksamiseen. Muutamat vastaajat kertoivat, että veroja- ja asiakasmaksuja korotettiin. Kyselystä voidaan todeta, että kunnat yrittävät tehokkaasti pitää kurissa menoja ja ohjaavat talouden tasapainottamiseen oma-aloitteisesti. (Mehtonen, 2018.)

5.4.2 Perheyriyksistä

Ympäri Eurooppaa perheyriykset ovat talouden perustaa. Vaikutusten arviointia hankaloittaa, että perheyriyksii ei rekisteröidä, jolloin asianmukaisia tilastoja ei ole. Kuitenkin perheyriysten on todettu lisäävän vaikutusalueensa hyvinvointia. Keskiuurten ja suurten perheyriysten kannattavuus on jonkin verran parempi kuin muunkaltaisessa omistuksessa olevilla yritysillä. Työllistävyys on myös parempi. (Elo-Pärssinen & Talvitie 2010, 28-29.) Perheyriykset ovat poikkeuksellisia, koska niissä yhdistyy perhe ja yritys. Tämä vaikuttaa myös niiden toimintaan. Yrityksellä on tavoite tuottaa tulosta ja olla kannattava. Perheellä tarpeet ovat erilaiset. Näiden yhdistäminen on joskus vaikeaa. (Elo-Pärssinen & Heinonen, 2019, s.33.)

Perheyriysten on yritettävä pysyä mukana koko ajan muuttuvassa liike-elämässä, mikä haastaa perheyriyksii uusiutumaan ja muovaamaan toimintaansa. Perheyriyksissä kuitenkin on omia tapoja, jotka ovat jatkuneet sukupolvelta toiselle. Nämä voivat myös joskus olla esteenä perheyriyksen uudistumiselle. Perinteet ovat perheelle tärkeät ja joskus ne pitäisi unohtaa, jotta yrityksen tulevaisuus pystytään takaamaan. Perheyriyksissä tehdyt päätökset kuitenkin vaikuttavat aina perheeseen asti ja toisin päin. (Elo-Pärssinen & Heinonen, 2019, s. 18-34.)

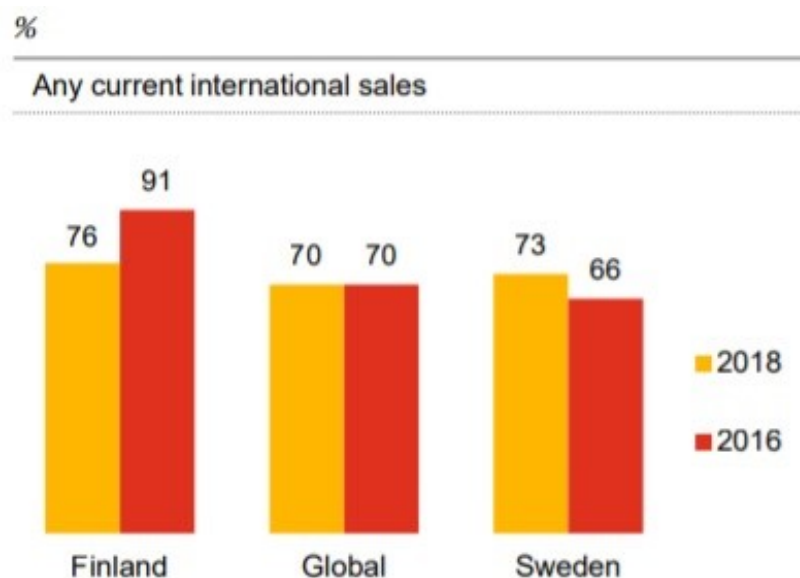
Usean tutkimustuloksen mukaan perheyrittäjien kokonaispääoman tuotto (ROA) on suurempi kuin muussa omistuksessa olevien yritysten, etenkin silloin kun perheenjäsen on toimitusjohtaja, ja yritys on ensimmäisen sukupolven hallussa. (Elo-Pärssinen & Talvitie 2010, s. 28.) Pörssisäätiön tekemän tutkimuksen mukaan perheomisteiset pörssiyhtiöt Suomessa menestyvät paremminkin kuin muunlaisessa omistuksessa olevat yritykset. Myös tässä tutkimuksessa selvisi myös, että pääomantuotto oli parempi sekä liikevoittoprosentti oli suurempi perheomisteisilla yhtiöillä. (Sorsa, 2019; Ikäheimo & Lumijärvi, 2019.)

Lisäksi perheyrittäjät asennoituvat positiivisesti kasvuun. Perheyrittäjien varallisuus on yhtä vakaata kuin muillakin yrityksillä, samoin kaupankäynnissä ei ole eroa muihin verrattuna. Vuonna 2005 Suomen suurista yrityksistä 30 % oli perheyrittäjiä, kun taas listatuista yrityksistä noin kolmannes oli perheyrittäjiä. Perheen sitoutuminen perheyrittäjien ja sen menestymiseen vaikuttaa positiivisesti perheyrittäjien tulokseen. Perheen yhteinen näkemys perheyrittäjien suunnasta vaikuttaa myös positiivisesti perheyrittäjien menestymiseen. Esimerkkejä suurimmista perheyrittäjistä Kone, Sanoma, Lemminkäinen, Vihuri, Myllykoski, Veho, Uponor, Fazer. (Elo-Pärssinen & Talvitie 2010, s. 28-29; Ikäheimo & Lumijärvi, 2019.)

International Family Business Research Academy (IFERA 2003) julkaisi kansainvälisen 24 maasta koostuvan yhteenvedon perheyrittäjien merkityksestä bruttokansantuotteelle ja työllisyydelle. Perheyrittäjien määrä yrityksistä Yhdysvalloissa on 90-95 % ja Euroopassa 60-90 % (vaihteluväli oli 30-60% BKT ja työllisyydelle). Kansainvälisiä perheyrittäjiä ovat esimerkiksi Wal-Mart (USA), Toyota (Japani), Ford (USA), Samsung (Korea), Bosch (Saksa), Rosche (Ranska). (Elo-Pärssinen & Talvitie, 2010, s. 31.)

Perheyrittäjien sanotaan olevan iso osa kansantaloutta. Perheyrittäjien vaikuttavuutta kansantalouteen on kuitenkin vaikea määritellä jo sen takia, että sille ei ole yhtä ainoaa määritelmää. Useiden tutkimusten mukaan 50-80 % yrityksistä olisi perheyrittäjiä. Perheyrittäjien liitto on arvioinut Suomessa 86 % olevan perheyrittäjiä ja niiden työllistävän 50-60 % työssäkäyvistä. (Heinonen, 2005, s. 11-22.)

Vuonna 2018 tehdyssä Global Family Business Survey:ssä haastateltiin 68 suomalaista perheyrittä. Tutkimuksessa selvisi, että perheyrietykset ovat kasvaneet ja uskovat vahvasti kasvuun tulevaisuudessa. Tulokset kertoivat myös, että 88 % suomalaisista perheyrietyksistä on varmoja, että seuraavina vuosina tapahtuu myös kasvua, vaikka kasvunäkymät ovat pienentyneet 8 % vuodesta 2016. Tulojen odotetaan edelleen kasvavan suurimmalla osalla (88 %) yrityksistä eri aloilla. 12 % yrityksistä näki 12 kuukauden aikana liikevaihdon kasvun ennen kyselyn suorittamista. 76 % suomalaisista perheyrietyksistä vie tavaroitaan ja palveluitaan ulkomaille. Tämä luku on hieman pudonnut vuoden 2016 tutkimuksesta, jolloin luku oli 91 %. Suomalaiset perheyrietykset vievät tavaroita ja palveluita kuitenkin hieman keskiwertoa enemmän kuin muissa maissa. Seuraavalla sivulla olevasta kuviosta viisi tämä voidaan todeta. Suomen perheyrietysten vienti ulkomaille on suurempaa kuin ruotsin perheyrietysten vienti. (Global Family Business Survey, 2018.)

Kuvio 5. Perheyrietysten kansainvälinen myynti prosentteina. (Global Family Business Survey, 2018.)

Euroopan komissio (KMU Forshung Austrian) teki selvityksen perheyritysten haasteista vuonna 2008 ja totesi siinä olevan haastetta poliittisten päättäjien ja virkamiesten tietämättömyydestä perheyritysten yhteisöllisestä merkityksestä ja erityispiirteistä. Selvityksen toinen haaste on yrityksessä sukupolvenvaihdon ennakointi ja sen tiedon lisääminen. Samassa tutkimuksessa kolmantena todettiin verotuksen ja taloudellisen tilanteen haasteellisuus. (Elo-Pärssinen & Talvitie, 2010, s. 32.)

Asiantuntijat tarvitsevat koulutusta siitä, mitä perheyritykset ovat. Eläkkeelle jäävät yrittäjät tarvitsevat henkistä tukea ja jatkajat liiketoiminnan haasteisiin koulutusta. Global family Business Surveyn 2018 mukaan 50 % vastanneista suomalaisten perheyritysten omistajista suunnittelivat sukupolvenvaihdosta (Global Family Business Survey, 2018). Sukupolvenvaihdoksia auttaisi myös perintö- ja lahjaveron pienentäminen sekä rahoitustahot, jotka eivät vaikuta perheyrityksen päätöksiin. Euroopan komissio myös ehdotti perheyritysjärjestöille annettavan avustusta, jonka myötä informaatio perheyrityksistä ja haasteista tulisi tietoisuuteen. (Elo-Pärssinen & Talvitie, 2010, s. 32-33.)

Riippumatta omistussuhteesta yritykset ovat samankaltaisten ongelmien edessä, sillä niillä on sama liiketoimintaympäristö. Liiketoimintaympäristössä perheyrityksiin vaikuttavat toiset tekijät enemmän kuin toiset. Ympäristössä vaikuttavia tekijöitä ovat muun muassa taloudellinen tilanne, ilmastonmuutos ja työvoiman saatavuus. (Elo-Pärssinen & Talvitie 2010, s. 31.) Yhdeksi suureksi haasteeksi perheyritykset sanovat jatkuvan investoinnin. Tämä käy ilmi Family Business Survey:hin vastanneista suomalaisista perheyrityksistä. (Global Family Business Survey, 2018.)

Usein yrittäjät jatkavat työelämässä pidempään kuin muut työssäkäyvät. Suomessa 55-74-vuotiaista 27 % on yrittäjiä, kun työssäkäyvien osuus tässä ikäluokassa oli 16,5 %. Yrittäjien keski-ikä oli siis korkeampi kuin työssäkäyvien. Viimeisen 15 vuoden ajanjaksona keski-ikä kohosi neljä vuotta. Euroopan maissa yrittäjät ovat hieman nuorempia kuin Suomessa. Yrittäjän eläkkeelle jääminen saattaa tarkoittaa yrityksen toiminnan päättymistä, koska yrityksen jatkajaa on mahdoton löytää. (Elo-Pärssinen Talvitie, 2010, s. 31-32.)

Perheyrittäjien määritelmä ei ole joka paikassa samanlainen. Joskus jopa yksityisyrittäjä saatetaan lukea mukaan perheyrittäjäksi, jos perhe osallistuu yrityksen toimintaan. Samat tekijät, jotka esiintyvät jokaisessa perheyrittäjien määritelmässä ovat perhe ja yrityksen omistajuus sekä liiketoiminta. Yleisesti perheyrittäjistä kuvaillaan niin, että perheellä tai sukulaisilla on yli puolet yrityksen omistajuudesta. Myös päättävältä yrityksen toiminnasta on perheenjäsenillä. Kuvailussa on käytetty myös perheen kesken tapahtuvaa kommunikointia yrityksen toiminnasta sekä saman perheen ja suvun eri sukupolvien läsnäoloa yrityksessä ja mukana olemista yrityksen liiketoiminnassa. (Heinonen, 2005, 11-22. Hänninen, 2018.)

Suomen kauppa- ja teollisuusministeriö vuonna 2005 määritteli käsite-ehdotuksen perheyrittäjistä. Sen mukaan Euroopan Unioni määritteli perheyrittäjien ensimmäistä kertaa vuonna 2009:

- Perheyrittäjä on yritys, jossa äänivallasta yli puolet on yhden perheen tai suvun hallinnassa
- Äänivalta voi olla välillistä tai välitöntä.
- Lisäksi perheen tai suvun jäsenen pitää olla mukana yrityksen hallinnossa tai johdossa.
- Listattu yritys on perheyrittäjä, jos sen äänivallasta 25 % on yhden perheen tai suvun hallinnassa.

(Elo-Pärssinen & Talvitie 2010, s. 27; Hänninen, 2018.)

Perheyrittäjät toimivat eri tavoilla talouden tilanteen vaihdellessa kuin muunlaisissa omistuksissa olevat yritykset. Esimerkiksi taantumavaiheessa perheyrittäjät saattavat laajentaa toimialoille, joille on kysyntää. Lisäksi perheyrittäjät tekevät taantumanaikana investointeja, toisin kuin muunlaiset yritysmuodot, jotka vähentävät investointeja vaikeina aikoina. Eräs merkittävästi vaikuttava tekijä yrityksen sopeutumiselle on sen dynaaminen kyvykkyys. Dynaaminen kyvykkyys tarkoittaa tuotteiden ja yrityksen toimintatapojen kehittämistä, sekä resurssien sovittamista markkinoiden tilanteeseen. (Elo-Pärssinen & Talvitie, 2010, s. 41.) Perheyrittäjissä tehdään kokemuspäisiä päätöksiä ja toimitaan nopeasti. Kokemuksen kautta saatu tieto auttaa investoinnin sijoittamista sopivana aikana ja sopivissa määrin. Lisäksi

perheyrittäjien tulee olla pitkäjänteinen. Näillä keinoilla perheyrittäjä pyrkii turvaamaan taloutensa myös pidemmällä aikavälillä. (Elo-Pärssinen & Talvitie, 2010, s. 43.)

Perheyrittäjät vaikuttavat sidosryhmiin. Näitä ovat asiakkaat ja työntekijät. Perheyrittäjien työntekijä kuuluu selvemmin sidosryhmiin kuin muissa yrityksissä, koska työntekijän yksilöllisyys tulee perheyrittäjien keskuudessa paremmin esille. Perheyrittäjien vuorovaikutus asiakkaisiin, alihankkijoihin, jakelijoihin ja eri yhteistyöorganisaatioihin on lujempaa, kunnioittavampaa ja pidempään jatkuvaa. Perheyrittäjät pyrkivät pitämään lähempää kontaktia sidosryhmiinsä muihin yritysmuotoihin verrattuna. Esimerkiksi omistajalla saattaa olla henkilökohtainen vuorovaikutus asiakkaisiin ja työntekijöihin minkä lisäksi asiakkailta ja yhteistyökumppaneilta on pitkät yhteistyöajat. Työntekijöillä voi olla elinikäisiä työpaikkoja ja työntekijöitä on myös useassa sukupolvessa. (Elo-Pärssinen & Talvitie, 2010, s. 180-181.)

Perheyrittäjät ja niiden omistajat ovat paikallisesti tunnettuja, sillä omistaja on yleensä ollut paikkakunnalla yrityksen perustamisesta asti. Perheyrittäjä on toiminut yhteisölle voimavarana ja vastuullisena sekä vaikutusvaltaisena jäsenenä. (Elo-Pärssinen & Talvitie, 2010, s. 181.)

Asiakkaat ja markkinat vaikuttavat perheyrittäjien sijaintipaikan määrittämiseen. Sijainnilla on myös vaikutus yrityksen perustaneen perheen elämänlaatuun. Näin ollen taloudelliset arvot saattavat jäädä toisarvoisiksi. Muihin yrityksiin verrattuna perheyrittäjät ovat enemmän mukana paikallisissa järjestöissä ja yhteisöissä lähiyhteisön hyvinvoinnin kehittämiseksi. (Elo-Pärssinen & Talvitie, 2010 s. 181-182.)

5.5 Korona ja perheyrittäjä

Korona epidemia aika on ollut erittäin vaikeaa yrityksille, mutta se toi tilaisuuden kehittää yrityksiä. Kriisin alkaessa yrityksiä on auttanut tärkeimpään keskittyminen: merkittävien liiketoimien eteenpäin meno, yrityksen pystyssä pysyminen sekä

maksuvalmiuden säilyttäminen. Perheyriityksien taloustilanne on ollut hyvä, mutta koronavirus on vaikuttanut eri aloilla eri tavalla. Esimerkiksi teollisuuteen ensimmäinen korona vaihe ei vaikuttanut niin paljon kuin ensin epäiltiin. Tämän vuoksi epävakaus siirtyi loppuvuoteen. (Ant-Wuorinen., 2020b.)

Elinkeinoelämän keskusliiton mukaan ydinmaaseutu on pärjännyt parhaiten koronaa vastaan. Ydinmaaseudulla 34 % oli joutunut muokkaamaan yritystoimintaansa tai ajatteli konkurssin uhan olevan todellinen. Muualla, kuten kaupungeissa tai kaupungin lähiseudulla yrityksiä oli noin 48 %. Erot juotavat juurensa väestö- ja yritysraakenteista. Uudellamaalla Yritykset yrityksiä on enemmän kuin maaseudulla ja yritysten ikä on pienempi. Talouskasvua on viimevuosina vauhdittanut EK:n selvitysten mukaan Länsi-Suomen yritysten hyvä menestys. Koska koronakriisi vaikuttaa eniten Länsi-Suomeen, tulee se vaikuttamaan työllisyyteen ja kansantalouteen. (Huovinen, 2020.)

Ensimmäisessä kyselyssään, jonka Perheyriitysten liitto toteutti, perheyriitykset kertoivat varautuvansa nopeilla toimilla, lomautuksilla ja lainojen lyhennysvapailia. Osalla perheyriityksistä on kokemusta 90-luvun lamasta, ja ne osaavat sen pohjalta varautua ja muokata toimintaansa. (Ant-Wuorinen, 2020b.) Perheyriitykset ovat pitkäjänteisiä ja katsovat tulevaisuuteen. Tämä auttaa niitä selviämään erilaisista kriisitilanteista. (Elo-Pärssinen & Talvitie, 2010, s. 181; Ant-Wuorinen, 2020a.) Silti perheyriityksillä oli huoli tulevasta. (Ant-Wuorinen, 2020a.)

Perheyriitysten liitto toteutti toisen koronakyselyn jäsenyriityksilleen 27.5 – 2.6.2020. Kyselyyn vastasi 111 perheyriitystä. Neljännes vastaajista on vastannut selviävänsä ilman rahoitusta. Silti 43,2 % vastaajista vastasi koronaepidemian heikentävän maksuvalmiutta jonkin verran. Lyhennysvapaita on sopinut 30,6 % perheyriityksistä. Business Finlandin kehitysrahoitusta on saanut 38,9 % vastaajista. Vastaajista 10,2 % kertoi, ettei ole tehnyt vielä mitään toimia yrityksen rahoituksen parantamiseksi, mutta sille on tarvetta lähitulevaisuudessa. (Perheyriitysten liiton koronakysely jäsenille, 2020; Ant-Wuorinen, 2020a.)

41 % vastaajista oli lomauttanut työntekijöitään. Toukokuussa 2020 toteutettuun kyselyyn vastanneista 111 perheyrytyksestä 13,5 % kertoi joutuvansa lomautusten lisäksi myös irtisanomaan työntekijöitä. Neljännes perheyrytyksistä kertoi joutuneensa lomauttamaan 70 % työntekijöistään. Lomautus on siis koskenut suurta osaa työntekijöistä perheyrytyksissä. Tuloksista kuitenkin huomattiin että, 5 % perheyrytyksistä joutuu lomauttamaan työntekijöitä seuraavana kuukautena. Aikaisemmin toteutetussa kyselyssä maaliskuu-huhtikuussa 137 vastanneesta perheyrytyksestä 23,4 % vastasi joutuvansa lomauttamaan seuraavana kuukautena. Tämä kertoo, että tilanne on alkanut parantua. (Perheyrytysten liiton koronakysely jäsenille, 2020; Ant-Wuorinen, 2020a.)

Vaikka tilanne näyttää hieman valoisalta kyselyssä koronaepidemian toinen aalto rajoituksineen saattaa taas vaikeuttaa tilannetta. Varsinkin vienti saattaa kääntyä taas laskusuuntaiseksi. Samoin perheyrytysten pääomien pitää riittää koronaepidemian ohi. Valtion apu saattaa olla tarpeellinen myös koronaepidemian toisen aallon kohdalla. (Ant-Wuorinen, 2020a.)

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

6.1 Tutkimusasetelma

Tutkimusasetelmia ovat kartoittava, kuvaileva ja selittävä. Joissakin tutkimuksissa saattaa olla mukana useampaa näistä. Kartoittavassa tutkimuksessa selvitetään uusia näkökulmia tai kartoitetaan uusia tai hieman tunnettuja ilmiöitä ja tehdään hypoteeseja. Strategiana on kenttätutkimus tai tapaustutkimus, joka on yleisesti kvalitatiivinen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2009, s. 138.)

Selittävässä tutkimuksessa etsitään selitystä tapahtumaan tai ratkaisua ongelmaan. Selittävä tutkimus löytää syyn ja siihen seurauksen. Tämä tutkimus voi olla kvalitatiivinen tai kvantitatiivinen ja kenttätutkimusta. Kolmantena on kuvaileva tutkimus. Siinä tulee esiin tarkkoja kuvauksia henkilöistä tai tapahtumista. Tutkimuksessa on tyypillistä pääkohtien kirjaaminen. Kuvaileva tutkimus voi olla kvalitatiivista ja kvantitatiivista. Se voidaan tehdä kenttätutkimuksena tai survey-tutkimuksena. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2009, s. 2009, 138.)

Tämä tutkimus tehtiin kuvailevana survey-tutkimuksena. Tutkimuksessa kerättiin, kuvailevalle tutkimukselle tyypillisellä tavalla tietoja. Tämän jälkeen tuloksia verrattiin ja kuvailtiin, mikä on ominaista juuri tälle tutkimustavalle. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2009, s. 134.)

6.2 Tutkimusote

Oikealla tutkimusmenetelmällä saadaan ratkaisu tutkimusongelmaan. Menetelmiä ovat aineistonkeruu- ja analyysimenetelmät. Näitä ovat laadullinen eli kvalitatiivinen ja määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus. Tutkimusongelmasta riippuu, kumpaa menetelmää käytetään. Kvalitatiivista tutkimusmenetelmää käytetään, kun tarvitaan havainnointia ja/tai teemahaastatteluita. Kvantitatiivista tutkimusmenetelmää käytetään, kun käytetään kyselyitä ja/tai tilastoja. (Kananen, 2015, s. 63-65.) Tässä tutkimuksessa tiedot kerättiin internetistä. Tämä tarkoittaa, että tutkimus tehtiin

kvantitatiivisella tutkimusmenetelmällä. Perheyritysten tilanteesta ja toiminnasta koronaepidemian aikana käytettiin Perheyritysten liiton tekemää kyselyä jäsenilleen. (Ant-Wuorinen, 2020a.)

6.3 Tutkimuksen perusjoukko, otanta ja aineiston keruu

Yrityksien kartoitusvaiheessa internetissä etsittiin yhteystiedot. Yritys valittiin, jos sen yritystiedoissa oli mukana enemmän kuin yksi perheenjäsen tai, jos yrityksen esittelyssä kerrottiin suoraa yrityksen olevan perheyritys. Lista otettiin mukaan yritys, jos sen kotikunta oli Honkajoki, Jämijärvi, Kankaanpää, Siikainen, Karvia, Noormarkku tai Merikarvia.

Tästä perusjoukosta karsiutuvat pois yritykset, jotka eivät olleet Satakunnan Perheyritys verkosto Ry:n määritelmän mukaisia perheyrityksiä. Perheyrityksessä on liitoksissa perhe, liiketoiminta ja osaaminen (Hänninen, 2018). ”Satakunnan perheyritysverkosto määrittelee perheyrityksen seuraavasti:

1. Äänivaltaenemmistö on luonnollisella henkilöllä, hänen puolisoillaan tai muulla hänen sukunsa jäsenellä.
 2. Äänivaltaenemmistö voi olla välillistä tai välitöntä.
 3. Vähintään yksi saman perheen tai suvun jäsen tai hänen laillinen edustajansa on mukana yrityksen johdossa tai hallinnossa.
 4. Vähintään yksi sukupolvenvaihdos on tehty, tekeillä tai ainakin harkinnassa.”
- (Satakunnan perheyritysverkoston www-sivut, 2014.)

Aineiston keruu, lista perheyrityksistä Pohjois-Satakunnan, Merikarvian ja Noormarkun alueilta, tapahtui internetistä etsien perheyrityksiä. Perheyrityksiä etsittiin paikkakunta kerrallaan. Paikkakuntien kotisivuilta löytyi yrityslistoja ja vierailemalla yritysten kotisivuilla selvitettiin, olivatko ne perheyrityksiä, jotka sopivat Perheyritysverkosto Ry:n antamaan määritelmään. Perheyrityksiä etsittiin myös Google hakukoneella. Hakusanoja olivat tutkimuksen kunnat ja perheyritys. Lisätietoja yhteystiedoista ja yritysten nykytilanteesta tarpeen vaatiessa kerättiin asiakastieto.fi-, finder.fi-, tietopalvely.ytj.fi-sivuilta.

Tiedot perheyryksistä kerättiin kunnittain Excel-tiedostoon sekä Word-tiedostoon opinnäytetyön loppuun. Perheyryksiä etsittiin internetistä sekä päivitettiin aikaisemmin etsittyjen perheyrysten yhteystietojen listaa, joka saatiin perheyrytysverkosto Ry:ltä. Tutkimuksen päätteeksi, lista uusista mahdollisista perheyryksistä yhteystietoineen annetaan Perheyrytysverkosto Ry:n käytettäviin.

6.4 Aineiston analysointi ja tutkimuksen validiteetti ja reliabiliteetti

Tutkimuksessa internetissä löydetty tiedot kirjattiin tutkijan toimesta ylös lähteineen. Tietoja verrattiin teoriaosassa ilmenneeseen tietoon. Teoriaosassa tietoa on etsitty internetistä sekä kirjoista. Koronakysely, jota käytettiin opinnäytetyössä, on Perheyrytysten liiton jäsenilleen toteuttama kysely. Tutkija analysoi sen tuloksia ja raportoi niitä opinnäytetyössä sekä sovelsi Satakunnan alueen tilanteeseen.

Tutkimus yritettiin tehdä luotettavasti. Mittaus ja tutkimustavat voivat olla erilaisia, mutta niiden pitää olla toistettavia. Tätä tarkoittaa tutkimuksen reliabiliteettia. Tutkimuksen luotettavuus eli reliabiliteetti mitataan toistamalla tutkimus. Jos vähintään kaksi eri tutkijaa päätyy samaan tutkimustulokseen, on tutkimus luotettava. Tässä tutkimuksessa etsittiin tietoa internetistä eri keinoin. Tutkimuksessa käytiin jokaisen alueen internet sivuilla ja niistä etsittiin yrityslista. Alueen yrityslistalta käytiin läpi yrityksiä yksitellen. Perheyryksiä etsittiin myös alueen nimellä ja lisäämällä hakusanaksi perheyrytys. Tämä osa tutkimuksesta on toistettavissa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2009, s. 226.)

Tutkittavasta asiasta saattaa olla erilainen mielikuva tutkijalla ja tutkittavilla. Samoin välineet, joita tutkimuksessa käytetään vaikuttavat tutkimuksen tuloksiin. (Tuomi & Sarajärvi, 2011, s. 20.) Esimerkiksi vastaajat saattavat ymmärtää kysymykset eri tavalla, kuin tutkija on tarkoittanut ja taas tutkija voi ymmärtää tutkittavien vastaukset oman näkemyksensä mukaan. Tutkimustulokset eivät tällöin ole validisia. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2009, s. 226-227.)

7 TUTKIMUSTULOKSET

Perheyriityksiä etsittiin Pohjois-Satakunnan seutukunnasta eli Karvialta, Honkajoelta, Siikaisista, Kankaanpäästä, Jämijärveltä sekä Merikarvialta ja Noormarkusta. Perheyriityksiä yritettiin etsiä jokaisesta kunnasta noin 10, mutta joidenkin kuntien kohdalla ei ollut mahdollisuutta varmistaa yrityksen olevan perheyritys. Tästä syystä niitä ei ole mukana yrityksen listassa. Tässä kohtaa kysely yrityksille olisi ollut tapa varmistaa yrityksen olevan perheyriityksiä.

Kaikilla kunnilla oli hyvät listat niiden yrityksistä ja se osoittautui parhaaksi tavaksi löytää perheyriityksiä ja listaa käytettiin pohjana perheyritysten löytämisessä. Osaksi perheyriityksen kartoitusta vaikeutti se, ettei kuntien nettisivuilla kerrottu, oliko kuntien yrityslistoja päivitetty. Joidenkin yritysten kohdalla joutui etsimään monelta sivulta tietoa siitä, olivatko yritykset edes toiminnassa. Näin joutui toimimaan etenkin sellaisten yritysten kohdalla, joilla kotisivut olivat huonot. Kaikissa kunnissa löytyi paljon yksityisiä elinkeinoharjoittajia eli toiminimellä toimivia henkilöitä. Nämä ovat yrityksiä, joissa yrittäjä solmii sopimukset itsenäisenä yrittäjänä. Heillä ei ole perheenjäseniä mukana yrityksessä, joten ne eivät soveltuneet mukaan tähän tutkimukseen. (Yrittäjät.fi, 2020.)

Perheyritysten listalla ensimmäisenä kuntana oli Jämijärvi. Sieltä löytyi hyvin yrityksiä 12 kappaletta. Seuraavana Kankaanpää, josta löytyi 5 yritystä. Honkajoelta löytyi listaan 8 yritystä. Karvialta ja Siikaisesta löytyi 8 yritystä. Merikarvialta löytyi vähiten vain 4 yritystä ja Noormarkusta 6 yritystä. Yhteensä mahdollisia perheyriityksiä löytyi 51 kappaletta. Tutkimustuloksista voidaan todeta perheyriityksiä löytyvän Pohjois-Satakunnan, Merikarvian ja Noormarkun alueilta. (Liite 1; Liite 2.)

Jos yrityksellä oli kunnan kotisivut, löytyi usein kotisivujen päivitys päivämäärä, joka kertoi yrityksen olevan toiminnassa. Yritykset, joilla oli hyvät kotisivut, oli myös helppo päätellä mahdolliseksi perheyriitykseksi. Sillä usein heillä oli tietoja yrityksestä omalla sivulla, josta saattoi lukea yrityksen historian ja niissä kerrottiin yrityksen olevan perheyritys.

Lisäksi monella yrityksellä oli jo aiemmin esiin tullut henkilön nimi mukana yrityksessä. Todella monella oli siis muutama yritys tai osakkaana monessa yrityksessä. Tämä sopii teoriassa ilmenneeseen tietoon. Pienille kunnille on tavallista, että yritysten omistajilla on muutama yritys saman aikaisesti. Perheyriityksiä löytyy kunnista ja varmasti niitä on enemmänkin kuin nämä tutkimuksessa löydetty mahdolliset perheyriitykset.

Tutkimuksessa havaittiin perheyriitysten vaikuttavan alueensa hyvinvointiin positiivisesti ja tuovan vakautta vaikutusalueensa talouteen. Perheyriitykset ovat positiivisesti asennoituneet kasvuun. Tämä auttaa luomaan työpaikkoja, jotka usein ovat elinikäisiä työpaikkoja työssäkäyville. Perheyriitykset ovat mukana näkyvästi paikallisissa järjestöissä sekä seuroissa ja sitä kautta tukevat niiden toimintaa. Myös usein perheyriityksen omistajalla on henkilökohtainen side asiakkaisiin ja työntekijöihin. Perheyriitykset luovat yleensä pitkäaikaisia suhteita yhteistyökumppaneihin, joka tukee alueen taloutta perheyriityksien ostamalla palveluita ja tuotteita muilta alueen yrityksiltä. Perheyriityksen toiminnan loppuminen joko esimerkiksi konkurssiin tai vailla jatkajaa aiheuttaa ison aukon perheyriityksen vaikutusalueen talouteen

Suomessa on arvioitu olevan 86 % perheyriityksiä ja ne työllistävät työssäkäyvistä 50-60 % Tutkimuksessa selvisi myös perheyriitysten selviävän kriisitilanteista, kuten koronakriisistä, peremmin kuin muunlaisessa omistuksessa olevat yritykset. Kriisitilanteissa perheyriitykset saattavat investoida nopeasti uusiin palveluihin tai tuotteisiin, joita sillä hetkellä tarvitaan niiden vaikutusalueella. Maaseudulla yhdellä omistajalla saattaa olla samalla useampi yritys, jolloin tulonlähteitä on enemmän. Toimeentulo on näin turvattu, jos toisella yrityksellä menee huonommin. Lisäksi perheyriitysten pitkä historia on opettanut niille keinoja selvitä kriisitilanteista.

8 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Satakunnan talous jatkui hyvänä, vaikka merkkejä talouden kehityksen hidastumisesta jo näkyi eri aloilla. Liikevaihto nousi Satakunnassa hieman enemmän kuin koko maan keskitaso. Erityisesti automaatio- ja robotiikan alojen liikevaihto kasvoi. Satakunnassa liikevaihdon kasvu oli nopeinta yli 20 hengen yrityksissä. Pienemmissä yrityksissä liikevaihdon kasvu oli hitaampaa, mutta kasvusuuntaista. Palkkasumma Satakunnassa kohosi myös. varsinkin loppuvuodesta henkilöstömäärä kohosi melkein kaikilla aloilla. Rakentamisen ala oli ainoa Satakunnassa, jonka henkilöstömäärä ja sen mukana palkkasumma ei noussut. (Ant-Wuorinen, 2020a. Elo-Pärssinen & Talvitie, 2010, s. 2-38.)

Tässä tutkimuksessa todettiin, että perheyrietykset lisäävät hyvinvointia alueelle, jossa ne toimivat. Ne työllistävät alueen ihmisiä. Lisäksi keskisuuret ja suuret perheyrietykset kannattavat muunlaisessa omistuksessa olevia yrityksiä paremmin. Perheyrietykset myös uskovat kasvamiseen, joka toisilla yrityksillä tarkoittaa uusien työpaikkojen syntymistä ja viennin aloittamista yrityksillä, joilla sitä ei vielä ole tai viennin lisäämistä. Perheyrietyksillä positiivinen asenne kasvuun näkyy myös, siinä että suomalaiset perheyrietykset vievät ulkomaille palveluita ja hyödykkeitä muiden maiden perheyrietyksiä enemmän. (Elo-Pärssinen & Talvitie, 2010, s. 29-38.)

Tulokset osoittavat myös, että perheyrietykset toimivat usein eri tavalla kuin muunlaisessa omistuksessa olevat yritykset taantumavaiheessa. Perheyrietykset saattavat laajentaa toimintaa uusille alueille eli tuovat markkinoille palveluita tai hyödykkeitä, joita juuri sillä hetkellä tarvitaan. Tämän kautta perheyrietykset saavat tuloja ja työpaikat säilyvät Tämä vaikuttaa taantuma aikana positiivisesti, varsinkin pienillä alueilla, sen talouteen. (Elo-Pärssinen & Talvitie, 2010, s. 29-38.)

Satakunnan seutukunnat ovat maatalous- ja yrittäjyysvaltaista aluetta. Maaseudulla on myös normaalia, että omistetaan monta yritystä samalla aikaa. Tällöin kriisin kohdatessa yhtä yritystä voi silti toinen yritys olla tuottava ja antaa näin tulonlähteen. Maaseudulla yritykset ovat useammin perheyrityksiä. Tämä piti paikkaansa myös Pohjois-Satakunnan, Merikarvian ja Noormarkun alueilla. Huomattiin kerätessä perheyrityksiä listaa, että monella yrityksellä oli samoja henkilöitä mukana useassa yrityksessä. Perheyritykset ovat pitkäjänteisiä ja niiltä löytyy kokemusta erilaisista kriisitilanteista, mistä johtuen ne ovat hyviä selviytymään myös koronaepidemiasta. Koronaepidemian haitalliset vaikutukset ovat siksi vähäisemmät kuin kaupungissa. (Ant-Wuorinen, 2020b. Huovinen, 2020.)

Satakunnan alueen taloustilanne on hyvä. Useat muut tutkimukset ovat päässeet samoihin lukuihin. Perheyrityksien luokittelu on kuitenkin vaikeaa, sillä niille ei ole yhtä yhteistä määriteelmää Suomessa tai Euroopan alueella. Lisäksi poliittiset päättäjät ja virkamiehet eivät tiedä perheyrityksien merkittävyyttä niiden vaikutusalueen talouteen tai niiden erityispiirteitä verrattuna muunlaisessa omistuksessa oleviin yrityksiin. (Elo-Pärssinen & Talvitie, s.18-34.)

Korona on vaikuttanut eri tavalla eri aloihin. Suomalaiset yritykset ovat yleisesti hyvällä taloudellisella pohjalla. Kuitenkin koronakriisin vaikutukset ovat olleet vakavia yrityksille ympäri Suomea ja vaikuttavat tulevaisuuteen. (Ant-Wuorinen, 2020a. Ant-Wuorinen, 2020b.)

9 TOIMINTASUOSITUKSET

Tähän tutkimukseen olisi ollut todella hyvä saada suoraa tietoa yrityksiltä kyselyllä, joka alun perin oli suunnitelmassa. Kysely olisi tuonut lisätietoa ja tarkempaa tietoa perheyritysten tilanteesta Pohjois-Satakunnassa. Tutkimuksen kyselyyn kuitenkin olisi vaikuttanut suuresti korona, joka on vaikeuttanut yritysten tilannetta. Kysely ei olisi tarjonnut tietoa niin sanotusta normaalista tilanteesta perheyrityksissä. Olisi myös saattanut olla, että vähäinen määrä yrityksiä olisi vastannut kysymyksiin. Tämä ei olisi näyttänyt laajasti Pohjois-Satakunnan perheyritysten tilannetta.

Toimintasuosituksena olisikin toteuttaa samankaltainen tutkimus kyselyllä. Tutkimus pitäisi myös toteuttaa muutamien vuosien päästä, jolloin tilanne olisi tasoittunut koronapandemian jäljiltä. Tutkimukseen voisi myös lisätä, mitkä olivat koronapandemian aiheuttamia vaikeuksia perheyrityksille sekä, miten perheyritykset ovat selvinneet näistä vaikeuksista.

Lista, joka tehtiin perheyrityksistä Pohjois-Satakunnassa, Merikarvialla ja Noormarkussa perustui täysin internetistä löydettyyn tietoon. Yrityksille tehdystä kyselystä olisi saatu suoraa tietoa siitä, olivatko löydetyt yritykset perheyrityksiä tai olisivatko ne täyttäneet Perheyritys verkosto Ry:n määritelmän perheyrityksestä. Tällä hetkellä ei siis ole varmuutta, ovatko listalla olevat perheyritykset oikeasti perheyrityksiä. Muutamien yritysten sivuilla kerrottiin suoraan niiden olevan perheyrityksiä. Eli perheyrityksen varmentaminen perheyrityksiä, esimerkiksi kyselyn avulla olisi ehdottomasti tarvittavaa ennen jatkotutkimuksia.

Lisätietona tai omana tutkimuksenaan olisi mielenkiintoista ja hyödyllistä saada tietoa siitä, käyttivätkö perheyritykset tukia koronapandemian aiheuttamiin vaikeuksiin. Minkä kokoisia perheyrityksiä oli vaikeuksissa ja millä alalla nämä yritykset toimivat? Myös perheyritysten toiminnasta vaikeana aikana ja siitä selviytymisestä olisi mahdollista saada tärkeää lisätietoa. Samalla saataisiin kartutettua tietoa tavasta, jolla perheyritykset selättävät vaikeuksia ja miten ne tavat poikkeavat muunlaisessa omistuksessa olevista yrityksistä.

Tässä tutkimuksessa käytetty teorian tieto taloustilanteista kunnissa oli enimmäkseen vuodelta 2018 ja sitä ennen. Se johtui siitä, että tuloksia esimerkiksi Satakunnan tilanteesta vuonna 2019 ei löytynyt tai niitä ei vielä ollut julkaistu. Tämä vaikuttaa tutkimukseen. Kaikkia talouden osa-alueita ei voitu vertailla viimeisimmällä mahdollisella tiedolla. Samoin tieto, joka löydettiin kirjoista, oli vanhaa. Perheyrityksistä joissain lähteissä kerrottiin vain pintapuolisesti tietoa.

10 LOPPUSANAT

Opinnäytetyön aihe oli todella mielenkiintoinen. Perheyriityksien todellista vaikuttavuutta Suomen ja Euroopan talouteen on tutkittu, mutta tutkimusta ei ole tehty riittävästi. Perheyritysten joukosta löytyy erittäin vaikutusvaltaisia yrityksiä, ja varsinkin Suomen kaltaisessa maassa ne ovat erittäin tärkeitä kuntien taloudelle, kuin myös koko Suomen taloudelle.

Normaalissa tilanteessa kysely perheyriityksille olisi tehty osana opinnäytetyötä ja sillä olisi saatu tärkeää tietoa yrityksen tilanteesta Pohjois-Satakunnassa ja sen seutukunnissa. Korona tilanne kuitenkin paheni ja se olisi vaikuttanut kyselyyn perheyriityksien taloudellisesta tilanteesta, eikä normaali tilanne olisi tullut esiin. Tämä olisi vaikuttanut perheyritysten vaikuttavuutta arvioitaessa Pohjois-Satakunnan ja sen seutukuntien talouteen.

Opinnäytetyön tekeminen eteni hitaasti. Lista perheyriityksistä kunnissa saatiin nopeasti, mutta teorian kirjoittaminen eteni todella hitaasti. Tämä vaikutti osaan teoria tiedoista, jotka ovat vanhempaa tietoa. Teoriaa on yritetty päivittää, mutta esimerkiksi kuntien uudempia taloustietoja ei ollut julkaistu. Lisäksi koronatilanne muutti opinnäytetyötä.

Perheyriityksien tärkeyttä Suomessa ja muualla pitäisi korostaa. Ne osaavat sopeutua erilaisiin taloudellisiin ongelmiin ja niiden strategiaa tutkimalla isot muunlaisessa omistuksessa olevat yritykset voisivat saada apua kriisitilanteissa. Perheyriitykset ovat ainutlaatuisia yrityksiä, joilla on suurempi vaikutus ympäristönsä hyvinvointiin, mitä on ajateltu.

LÄHTEET

Anttonen, R. (2011). Miksi kunta menestyy? – mistä löytyvät viisaat virkamiehet ja pätevät päättäjät. Edita publishing Oy. Jyväskylä.

Ant-Wuorinen, S-M. (5.6.2020a). Perheyritysten liiton kysely: Koronalomautusten ensimmäinen aalto ohitettu. Uutishuone/uutiset.

<https://perheyritys.fi/uutishuone/uutiset/perheyritysten-liiton-kysely-koronalomautusten-ensimmainen-aalto-ohitettu>

Ant-Wuorinen, S-M. (9.6.2020b) Mitä suomalaisille perheyrityksille kuuluu poikkeustilanteessa? Uutishuone/uutiset.

<https://perheyritys.fi/uutishuone/uutiset/mita-suomalaisille-perheyrityksille-kuuluu-poikkeustilanteessa->

Elo-Pärssinen, K. Heinonen, J. (2019). uusistuva perheyritys. Alma Talent. Helsinki.

Elo-Pärssinen, K. Talvitie, E. (2010). Perheyritys on enemmän. WSOYpro OY. Helsinki.

Findikaattori. (2020). Haettu 27.2.2020 osoitteesta <https://findikaattori.fi/fi/3>

Global Family Business Survey. (20.2.2020).

<https://www.pwc.com/gx/en/services/family-business/family-business-survey.html>

Heinonen, J. (2005). yrityksen sukupolven- ja omistajanvaihdos. Tietosanoma Oy. Pieksämäki.

Hirsjärvi, S. Remes, P. & Sajavaara, P. (2009). Tutki ja kirjoita. Kariston kirjapaino Oy. Hämeenlinna.

Honkajoen kaupunki. (12.11.2017). <http://www.honkajoki.fi/>

Huovinen, J. (15.5.2020). Koronakysely tulostanalyysi alueittain: Uudellamaalla haittavaikutukset yleisempiä, ydinmaaseutu kärsinyt vähiten. Uutiset.

<https://ek.fi/ajankohtaista/uutiset/koronakyselyn-tulostanalyysia-alueittain-uudellamaalla-haittavaikutukset-yleisimpia-ydinmaaseutu-karsinyt-vahiten/>

Hänninen, A. (11.10.2018). Perhe omistajana.

<https://perheyritys.fi/uutishuone/blogit/perhe-omistajana>

Ikäheimo, S. Lumijärvi, O. (2018). Perhe on paras. Perheomisteiset pörssiyhtiöt suomessa. Pörssisäätiöt. Helsinki.

Kananen, J. (2015). Opinnäytetyön Kirjoittajan Opas – Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Suomen Yliopisto Paino OY - Juvenes Print. Jyväskylä.

Kiireen yläpuolella. (n.d.). [Kuntaesite] <https://jamijarvi.fi/matkailu-ja-vapaa-aika/matkailijan-palvelut/kuntaesite/>

Koskela, M & Rousu, A. (2010). Kansantalous tutuksi. 15.painos. WSOY. Helsinki.

Lindholm, T. Kettunen, J. (2016). Globaali kansantalous. Edita. Helsinki

Mehtonen, M. (5.9.2018). Kunnat tasapainottavat toimiaan omatoimisesti. <https://www.kuntaliitto.fi/blogi/2018/kunnat-tasapainottavat-talouttaan-omatoimisesti>

Meriteollisuus. (2020). Suomen meriklusterin vahva kasvu jatkui vuonna 2018. <https://meriteollisuus.teknologiateollisuus.fi/fi/ajankohtaista/uutinen/suomen-meriklusterin-vahva-kasvu-jatkui-vuonna-2018>

Noormarkun kotiseutuyhdistys ry. (2017). <http://www.noormarkunkotiseutuyhdistys.fi/>

Osakeyhtiön verotus. (n.d.). [Yrityksen perustaminen www-sivu]. <https://yrityksen-perustaminen.net/yrityksen-verotus/>

Ostbaum, M. (13.12.2019). Suomen talouden ennuste: Korkeasuhdanne on ohi. Euro ja Talous 5/2019. [PowerPoint-diat]. https://www.suomenpankki.fi/globalassets/fi/media-ja-julkaisut/puheet/documents/191217_mo_euro-ja-talous.pdf

Perheyritysten liiton koronakysely jäsenille. (2020). [PowerPoint-diat]. Issuu. https://issuu.com/perheyritys/docs/koronakysely_toukokuu

Piironen, Pekka. (2012). Epävarmuuden talous. Tutkija liitto. Helsinki

Porin kaupunki. (2021). <http://www.pori.fi>

Satakuntaliitto. (2017). Haettu 6.3.2017 osoitteesta <http://satakuntaliitto.fi>

Satakunnan perheyritysverkosto Ry. (23.2.2017). <http://www.satakunnanperheyritysverkosto.fi/>

Satakunnan talous yhä myötätulessa. Kärjessä vientiteollisuus ja automaatio. (15.5.2019). [Satamittari mediatiedote]. http://www.satamittari.fi/Satakunnan_talous_-katsaus

Siikaisten kaupunki. (28.9.2018). <http://www.siikainen.fi/>

Sorsa, V. 2019. Perheyritysten johto on kurinalaisempaa ja siksi ne pärjäävät muita paremmin. Chydenius. OP-media.

Tilastokeskus. (2020). Haettu 27.2.2020 osoitteesta <https://www.stat.fi/>

Tuomi, J & Sarajärvi, A. (2011). Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi

Ylönen, M. Kuusela, H. (2012). Maailmantalouden ABC ja D. Attac.

Yrittäjä.fi. (31.10.2019). Toiminimi eli yksityinen elinkeinoharjoittaja.
<https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/perustietoa-yrittajyydesta/yritysmuodot-ja-vastuut/toiminimi-eli-yksityinen>

Vähäsantanen, Saku. (2019). Satakunnan talous. Nykytila ja lähiajan näkymät 33.
[PowerPoint-diat]. http://www.satamittari.fi/Satakunnan_talous_katsaus

LIITE 1

Lista Perheyrityksistä Jämijärvellä, Kankaanpäässä, Honkajoella ja Karvialla.
(Koponen, 2021.)

Jämijärvi	Kankaanpää	Honkajoki	Karvia
Sähköliike sillanmäki Oy	Autoluojus Oy	Rentti	Gpm Finlanf Oy
Askuresta Oy	LVI-Halli Peltomäki Oy	Isokaski Oy	Alvarin LEipomo KY
Jämin kone Oy	TH-Kumi Oy	Uusipaasto Oy	Alatalot Oy
Kekkerikeittiö ritakorpi	Laser Gas Oy	Suotec Oy	Alvarin metalli
Konehuolto Jarmo Mäkinen Oy	Aito hyvän olon kauppa	Kantonen Minerals	AM- Musiikkipalvelut Oy
Sähkö Tomika		Kurumaa Logistics	Arvorakentajat Oy/Arvo Infra
Viuhun Koneurakointi		Harri Heinola oy	Finsara Oy
Keskus-Veljet Oy		Isokaski	
Jämin Auto Oy			
Univision Oy			
Jämin Rahtipalvelu Oy			
Skönön safarit Oy			

LIITE 2

Lista perheyrittäjistä Siikaisilla, Merikarvialla ja Noormarkussa. (Koponen, 2021.)

Siikainen	Merikarvia	Noormarkku
Satateräs	Konetyöstö Kuusinen Oy	Sähkö-Jokinen Oy
Sauplast	Meriser Oy	Vesi- ja Lämpö Juhola Oy
Sähkö Tomika Oy	E.H.A.-Pelti Oy	LT-sähkö
Leväsjoen METalli Oy	Eumer Finland Oy	Kumikorjaamo Hannu Takala Oy
Niinionton lomamökit		Cafe Modika Ky
		Noormarkun Sähkö- ja av- tekniikka Oy